

Героїчний шлях 105-го

Вони допомагали евакуюватися з блокади лєнінградцям, визволяли Ригу, штурмували рейхстаг, жили в кабінеті Гебєльса та охороняли захоплену канцелярію Гітлера. Вважається, що ручкою прикордонника 105-го полку поставлено крапку у Великій Вітчизняній війні. Загалом полк якимось чином опинявся у вирі подій, прописаних великими літерами не лише в літописах України, Росії, Білорусії, Латвії, Німеччини, а й загалом у світовій історії.

7
стор.

«Терапевти» крилатих машин

Будь-який авіатор вам скаже, що „технарі” виконують найважчу і найвідповідальнішу роботу, адже саме від них залежить, чи підніметься „борт” у повітря і найголовніше – чи успішно повернеться на землю. 25 лютого виповнюється 70 років із дня створення інженерно-авіаційної служби.

8
стор.

ПРИКОРДОННИК УКРАЇНИ

«Свою роботу ми повинні виконувати з приємною усмішкою»

Для впровадження відомчих стандартів культури в прикордонному відомстві розгорнуто потужну кампанію. Цьому присвячені накази, розпорядження і весь можливий спектр офіційних паперів. «Стандартної» поведінки формально й неформально вимагають від персоналу пунктів пропуску через державний кордон керівники усіх рівнів. Тож цілком зрозуміло: це не хвиля, яка з часом спаде. Про те, чому культурна площина є настільки принциповою, нашому кореспонденту пояснює начальник управління прикордонного контролю та реєстрації Адміністрації Державної прикордонної служби генерал-майор Олександр БІНЬКОВСЬКИЙ.

4
стор.

ЯК ЦЕ БУЛО

НА ДОЗВІЛЛІ

Афганська спецоперація: 23 роки потому

Афганські події 1979-1989 років і досі багато в чому залишаються білою плямою в історії. Особливо це стосується діяльності в цій країні Прикордонних військ КДБ СРСР. Автор статті, ґрунтуючись на особистому досвіді та розсекречених документах, розкриває суть і наслідки неоголошеної афганської війни та участі у ній радянських прикордонників.

10-11
стор.

Програма телепередач

на 27 лютого – 4 березня
2012 року

12-15
стор.

ЗА МИНУЛИЙ ТИЖДЕНЬ

Державний кордон України перетнуло

1,1 млн. осіб > **274** тис. транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання кордону

56 осіб > з них **9** незаконні мігранти

Вилучено

7 од. зброї > **83** од. боєприпасів

Затримано

на **3,1** млн. грн. контрабандних товарів

НОВИНИ

■ 3 пересадкою на кордоні

Для перевезення уболівальників під час Євро-2012 залізничним транспортом, за домовленістю з польськими колегами, наші залізничники організують у пунктах пропуску через кордон місця пересадки. Про це повідомив заступник генерального директора Укрзалізниці Леонід ЛОБОЙКО. Це виглядатиме так: польський потяг по вузькій колії прибуває в Дорохуськ, уболівальники проходять прикордонний і митний контроль, а потім в Ягодині пересаджуються у наш потяг, — пояснив посадовець.

Крім того, для перевезення уболівальників використовуватимуться двоповерхові потяги, виробництва чеської компанії Skoda, а також електропотяги Hyundai Rotem, перші з яких вже за місяць прибудуть в Україну. Усі потяги працюватимуть в «режимі маятника» — між Києвом і Львовом, між Києвом і Харковом і між Києвом і Донецьком через Полтаву.

■ Міграційні квоти

Уряд України встановив квоти імміграції на поточний рік. Метою прийняття цього нормативного акту є врегулювання граничної чисельності іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію в Україну за різними категоріями та в розрізі окремих регіонів держави.

Серед цих категорій — дітяк науки і культури, імміграція яких відповідає інтересам України, висококваліфіковані спеціалісти і робітники, в чий знання та навичках відчувається гостра потреба для економіки нашої держави, особи, чий родичі є громадянами України тощо.

Таким чином, у 2012 році граничну чисельність представників різних категорій іммігрантів затверджено на рівні трохи більше ніж 8,2 тисячі осіб.

■ Тахографи виходять у рейс

З 1 червня 2013 року використання тахографів на міжміських автобусних маршрутах буде обов'язковим. Відповідний наказ Міністерства інфраструктури розміщено на офіційному сайті відомства.

Зокрема, автобуси, що використовуються для регулярних пасажирських перевезень на міжміських маршрутах протяжністю від 50 до 150 км повинні бути оснащеними тахографами. Також тахографи стануть обов'язковими і для вантажних автомобілів з повною масою понад 12 тонн.

Це дозволить простежити за періодами роботи та відпочинку водіїв, швидкістю руху і продовжити усю робочу зміну, а також сприятиме зменшенню кількості ДТП з причин перевтоми водіїв під час перевезень.

Влас. інф.

УКРАЇНА – РОСІЯ

Плюси високого діалогу

Постійний діалог на високому рівні сприятиме ефективному розвитку двосторонніх відносин між Україною і Росією. Про це заявив Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ під час зустрічі з Головою Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації Сергієм НАРИШКИНИМ.

Влас. інф.

— Ми віримо, що контакти на високому рівні між нашими країнами завжди приноситимуть позитивний результат і будуть стабілізуючим фактором наших відносин, — сказав Глава Держави, нагадавши про стратегічний характер українсько-російських взаємин.

Загалом Голова Держдуми РФ під час візиту в Україну зустрічався не лише з Віктором ЯНУКОВИЧЕМ, а й із керівництвом Уряду, Парламенту та Ради нацбезпеки на-

шої держави. Також він зустрівся з журналістами, під час спілкування з якими згадав і про стан договірно-правового оформлення українсько-російського кордону.

— Маю вам сказати, що близький до завершення і переговорний процес щодо делімітації морської ділянки російсько-українського кордону, у тому числі по Керченській протоці, — сказав Сергій НАРИШКИН в інтерв'ю каналу ICTV. Він також нагадав, що питання стосовно сухопутної ділянки спільного кордону документально вирішено повністю і зараз сторони приступляють до демаркації.

УРЯДОВЕ РІШЕННЯ

Стратегія протидії торгівлі людьми

Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року.

www.kmu.gov.ua

Як повідомив перший заступник міністра соціальної політики України Василь НАДРАГА, проект акта розроблено на виконання Указу Президента від 22 квітня 2011 року „Про Національний план з виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України” та на виконання Закону України „Про протидію торгівлі людьми”.

За словами Василя НАДРАГИ, 2010 року, за даними органів внутрішніх справ, 277 осіб потерпіли від торгівлі людьми, у тому числі 41 дитина. За 8 місяців 2011 року повернуто в Україну 211 потерпілих, у тому числі 14 дітей.

З метою недопущення цих злочинів Концепцією передбачається подаліше вдосконалення національного законодавства та підвищення професійного рівня персоналу державних органів, які займаються цією

проблемою. Планується запровадити і постійний моніторинг злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми та аналіз їх причин, що надасть можливість скоординувати дії державних і правоохоронних органів у сфері протидії цьому явищу та підвищити ефективність інформаційно-роз'яснювальної роботи. Особам, які постраждали від торгівлі людьми, надаватиметься допомога з реабілітації та відповідні соціальні послуги.

ЗІ СВЯТОМ!

Шановні товариші прикордонники, дорогі ветерани!

Щиро вітаю вас із Днем захисника Вітчизни!

Цей день уособлює самовіддане служіння Батьківщині, є символом нерозривного зв'язку поколінь і спадкоємності військових традицій.

Це свято — свідчення глибокої поваги нашого народу до людей, які присвятили себе захисту Батьківщини, охороні миру та спокою держави.

У цей урочистий день ми з честю вшановуємо всіх, хто присвятив життя нелегкій військовій службі, гідно продовжує почесну справу своїх попередників, забезпечуючи військову міць і обороноздатність держави та оберігаючи недоторканність її кордонів, усіх, хто служив у війську, і тих, хто готується приєднатися до лав захисників Вітчизни.

В історії нашої Батьківщини є багато славних сторінок, присвячених її захисникам. Особливе місце серед них по праву належить охоронцям кордону. Вони першими приймали на себе удар ворога в години лихоліття та ставали нездоланною силою для тих, хто посягав на безпеку і незалежність держави у мирний час.

Сучасне покоління українських прикордонників є нащадками захисників кордонів Батьківщини усіх поколінь, гідними продовжувачами їхніх славних бойових традицій. Запорукою цього є висока оцінка та підтримка охоронців кордону з боку Президента України, керівництва держави.

Висловлюю сердечні вітання нашим ветеранам, які є для нас прикладом самовідданого служіння Батьківщині, зразком честі та гідності захисника Вітчизни.

Бажаю всьому персоналу Державної прикордонної служби, ветеранам-прикордонникам, членам їхніх сімей міцного здоров'я, родинного благополуччя, миру, добра та нових звершень у благородній справі захисту нашої Батьківщини!

Голова Державної прикордонної служби України
генерал армії України Микола ЛИТВИН

Шановні товариші!

15 лютого 1989 року із завершенням виводу Обмеженого контингенту радянських військ з Афганістану закінчилася довга і кровопролитна війна, участь у якій для сотень тисяч людей стала водночас подвигом і трагедією.

День 15 лютого — це не лише данина пам'яті, але й виявлення глибокої вдячності та поваги всім тим, хто чесно і мужньо виконав свій військовий та інтернаціональний обов'язок під час бойових дій на території інших держав.

Серед тих, хто брав безпосередню участь у тій війні, були й воїни-прикордонники, які в країні гирі і пустель захищали безпеку кордонів Вітчизни. Понад 62 тисячі воїнів у зелених кашкетах пройшли через вогонь афганської війни, 518-ти з них не судилося повернутися додому.

За мужність і героїзм, проявлені під час бойових дій, понад 22 тисячі прикордонників нагороджено державними нагородами СРСР, а сім із них удостоєно звання Героя Радянського Союзу.

Сьогодні в Державній прикордонній службі України проходять службу понад 300 військовослужбовців, які пройшли сувору школу бойових дій. Вони є для нас прикладом непохитної волі та самовідданого служіння Вітчизні, джерелом бойового досвіду та носіями славних традицій.

Бажаю воїнам-інтернаціоналістам, ветеранам усіх війн і збройних конфліктів, їхнім рідним і близьким щастя, удачі, міцного здоров'я, успіхів у праці на благо процвітання України!

Вічна пам'ять воїнам, які загинули, виконуючи свій військовий обов'язок.

Голова Державної прикордонної служби України
генерал армії України Микола ЛИТВИН

СПІВРОБІТНИЦТВО

Євро-2012 в українсько-угорському контексті

В Адміністрації Держприкордонслужби України відбулася зустріч Голови Служби генерала армії України Миколи ЛИТВИНА з Надзвичайним і Повноважним Послом Угорщини в Україні Міхаєм БАЄРОМ.

Валентина ЛАЗАРЧУК,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Посол Угорщини зауважив, що за наявності на українсько-угорській ділянці кордону 5 пунктів пропуску, найбільший пасажиро-транспортний потік припадає на «Чоп-Захонь». Враховуючи, що Україна прийматиме фінал Євро-2012, тут очікується збільшення навантаження. Міхай БАЄР запропонував по можливості рівномірно розподілити трафік між усіма наявними пунктами пропуску. Микола ЛИТВИН підтримав дану ініціативу та зауважив, що до вирішення цього питання слід підходити комплексно, із залученням усіх відповідних служб. Також Голова ДПСУ зазначив, що в інформуванні учасників міжнародного руху про розподілення трафіку зможуть допомогти органи місцевого самоврядування Закарпатської області.

Під час зустрічі сторони також обговорили можливість здійснення спільного контролю на українсько-угорській ділянці кордону, як це робиться Україною та Польщею.

Стосовно опрацювання угоди між Урядом Угорської Республіки та України про контроль прикордонного руху в автомобільних і залізничних пунктах пропуску. Учасники зустрічі дійшли висновку, що протягом місяця буде закінчено погодження проекту угоди

між зацікавленими відомствами обох країн і вона буде подана до підписання уповноваженим особам.

З метою вивчення потенціалу розвитку всіх пунктів пропуску на українсько-угорському кордоні, українською стороною створена міжвідомча комісія, яка на даний час працює на Закарпатті. За результатами роботи буде запропоновано комплексний план удосконалення місцевої інфраструктури та під'їзних шляхів.

СЛАВА ГЕРОЯМ!

Ми вас не забули

15 лютого заходи з відзначення 23-ої річниці виведення радянських військ із території ДРА відбувалися по всій Україні. В столиці покласти квіти до Меморіального комплексу загиблим в Афганістані громадянам України приходили державні діячі, представники громадських організацій та просто усі бажаючі.

Валентина ЛАЗАРЧУК,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Керівництво прикордонно-го відомства також не обійшло цю подію стороною, оскільки на той час чимало охоронців рубежів виконували військовий обов'язок на території Афганістану.

Покласти квіти до меморіалу прийшли ветерани-прикордонники, офіцери та генерали АДПСУ на чолі з першим заступником Голови Державної прикордонної служби України – директором Департаменту охорони державного кордону генерал-полковником Павлом ШИШОЛІНИМ і його

першим заступником генерал-лейтенантом Віктором НАЗАРЕНКОМ, який, до речі, сам є воїном-інтернаціоналістом. Після цього вони вирушили до Центрального музею Державної прикордонної служби. Тут, в атмосфері, сповненій гордості за своїх співвітчизників, колег і побратимів, Павло ШИШОЛІН висловив слова вдячності всім присутнім за те, що вони прийшли вшанувати пам'ять полеглих у тій неоголошеній війні. А тих, хто, виконавши свій обов'язок, повернувся на Батьківщину, в урочистій обстановці нагородили медалями, орденами та заохотили грамотами й грошовими преміями.

ДЕРЖЗАКУПІВЛІ

На господарських засадах

Купити якісне задешево – мрія багатьох. Та ж мета і в держорганів під час закупівель товарів чи послуг. Оскільки мова про значні об'єми та суми, тому механізми торгів строго регламентовані.

Андрій АНТОНЮК

Для формування єдиного розуміння щодо порядку здійснення держзакупівель і усунення причин порушень, виявлених перевіряючими, Департамент забезпечення АДПСУ організував селекторну нараду з головами комітетів з конкурсних торгів, на яку запросили поважних гостей. Так, головний редактор «Вісника державних закупівель» Юлія ПАЗИЧ повідомила про сучасні умови оприлюднення інформації стосовно закупівель. Вона розповіла про переваги використання Інтернету, а саме – функції «Кабінет замовника» на порталі «Державні закупівлі».

Представник Генпрокуратури старший радник юстиції Андрій МОЙСЕЄНКО розповів про правопорушення, виявлені його відомством у сфері державних закупівель. А про відповідальність, передбачену законодавством за їх вчи-

нення, нагадав фахівець управління правового забезпечення підполковник юстиції Олександр КОЗЬМІН.

На нараді також доведено норми, що регламентують порядок ведення документації по закупівлях, визначають форми контролю за діяльністю комітетів з конкурсних торгів і річний графік проведення процедур закупівель.

Підсумовуючи нараду, директор Департаменту забезпечення генерал-лейтенант Олександр ЛІЩИНСЬКИЙ наголосив на необхідності дотримання норм законодавства протягом усього процесу закупівель і своєчасного широкого моніторингу цін для забезпечення економії бюджетних коштів.

ГАРЯЧІ БУДНІ

Підвели нерви

Під час здійснення прикордонного контролю у міжнародному пункті пропуску «Сеньківка» нарядом було відмічено немотивовану нервову поведінку двох 27-річних жителів Чернігівщини, які поверталися з-за кордону на мікроавтобусі марки Volkswagen. Запідозривши неладне, прикордонники ініціювали проведення спільного поглибленого огляду та спрямували транспортний засіб для додаткової перевірки.

У результаті спільна прикордонно-митна оглядова група виявила серед особистих речей громадян 412 незадекларованих мобільних телефонів Apple, HTC, Nokia та аксесуарів до них. Сума оцінки виявлених контрабандних товарів становить 330 тисяч гривень.

Олександр ДУДКО

Золотий Volkswagen

Коштовний антикваріат затримали в пункті пропуску «Тиса». Там в країну на мікроавтобусі Volkswagen поверталися двоє українських громадян, які почали нервувати, ледве побачивши прикордонний наряд. Тим самим мандрівники і викликали жвавий інтерес контрольних служб.

Прихований від декларування вантаж виявився насправді золотим. Спільною оглядовою групою було виявлено причину знервованості водія та пасажирів. Її викликали заховані в панелі приладів авто прикраси із золота вагою понад один кілограм. Додатково за пасажирським сидінням знайдено старовинний срібний посуд вагою понад 15 кілограмів.

Коштовні знахідки разом з нервовими подорожуючими та їхнім транспортним засобом передано до підрозділу митної служби.

Ігор ПЛЕТЕНЬ

Перервана втеча

До відділу прикордонної служби «Вилко» звернувся директор Перехрестівської школи-інтернату з проханням відшукати зниклу 12-річну вихованку цього закладу. І вже за півгодини після надходження тривожної інформації в поле зору наряду, який ніс службу з охорони держкордону, потрапила дівчинка, зовнішність якої співпадала з наданим описом.

Під час опитування з'ясувалося, що прикордонники натрапили на втікачку, яку розшукують. Як пояснила дівчина, вона втекла зі школи та намагалася дістатися до одного з сіл Виноградівського району, де проживають її родичі.

Охоронці кордону передали втікачку директору її навчального закладу.

Леся ФЕДОРОВА

Олександр БІНЬКОВСЬКИЙ: «Свою роботу ми повинні виконувати з приємною усмішкою»

Для впровадження відомчих стандартів культури в прикордонному відомстві розгорнуто потужну кампанію. Цьому присвячені накази, розпорядження і весь можливий спектр офіційних паперів. «Стандартної» поведінки формально й неформально вимагають від персоналу пунктів пропуску через державний кордон керівники усіх рівнів. Тож цілком зрозуміло: це не хвиля, яка з часом спаде. Про те, чому культурна площина є настільки принциповою, нашому кореспонденту пояснює начальник управління прикордонного контролю та реєстрації Адміністрації Держприкордонслужби генерал-майор Олександр БІНЬКОВСЬКИЙ.

Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

— Олександр Анатолійовичу, сьогодні в країні — економічно скрутні часи. Жити і служити в таких умовах доводиться з оглядом на реальні скромні можливості відомства та держави. Чи не розкіш за таких обставин порушувати питання культури?

— Не розкіш. Це втілення принципів організації та здійснення прикордонного контролю, визначених профільним законом — законності, відкритості й поваги до людської гідності та рівності осіб незалежно від будь-яких притаманних їм ознак. По-друге, для впровадження цих стандартів від держави не потрібно жодних додаткових витрат. Отже, об'єктивних перешкод не існує.

— Тобто, від тих, хто служить у пунктах пропуску, потрібно лише бажання бути «стандартним»?

— Насамперед необхідне усвідомлення того, чому належить дотримуватися вказаних норм, а вже потім їх вивчати і виконувати. Задля цього Адміністрацією видано відповідний наказ і практичний посібник, де конкретно зазначено: що є правильним, а що ні.

— Те, що викладено у посібнику, — це інструкція чи порада?

— Це — керівництво до дії та вимога керівництва Служби до поведінки своїх підлеглих.

— А чи може військовослужбовець бути звільнений зі служби за, скажімо, «похмурий погляд», «різкий запах парфумів» чи «відсутність почуття міри та стилю»?

— Звісно, що ні. Це — лише привід для проведення із ним або нею додаткової роз'яснювальної роботи. Проте головне — не зовнішність, головне — поведінка.

— Нещодавно почув історію — інспектор звернувся до відомого артиста, котрий прилетів літаком в Україну, за автографом, і той висловив різке невдоволення таким вчинком. Кажуть, інспектор мав великі проблеми зі своїм керівництвом...

— Я про таке не чув. Як на мене, це не привід жорстоко карати людину. Звернутися до артиста за автографом — це, звичайно, дещо виходить за рамки стандартів, але якщо не йдеться про грубість та хамство, то не є великим порушенням. Утім, більшість подібних звернень до «зірок» закінчується з їхнього боку доволі люб'язно. Хтось іде на зустріч шанувальникам, хтось відмовляє, але галасу, як правило, не здійсмають. У ситуації, про яку йшлося, можливо, відбулося відхилення від норм службової етики.

— Візьмемо, наприклад, таку ситуацію: інспектор прикордонного контролю — неodrужений хлопець оформляє симпатичну дівчину, і після завершення офіційної процедури хоче познайомитися для спілкування поза службою. Це припустимо?

— По-людськи така ситуація зрозуміла, але у норми відомчих стандартів це також не вкладається. Та головне — чим все закінчиться. Якщо прикордонник встигне протягом хвилини провести оформлення і зацікавити дівчину в продовженні знайомства, то це одна справа. Якщо ж він триматиме її на лінії контролю більше двох хвилин, чим створить чергу, буде відверто «чіплятися» та ще й у результаті до керівництва надійде скарга, то, думаю, тут все зрозуміло...

Взагалі, якщо спілкування триває більше двох хвилин і при цьому немає доповіді про виявлене порушення, то це вже підстава для виникнення тривоги. Моя порада: не знаєш як вчинити — дій за стандартами. Помилки не буде.

— У сфері обслуговування колись було поширено гасло «Клієнт завжди правий». Хто завжди правий на кордоні? Прикордонник чи той, хто підлягає контролю?

— Підхід насправді простий — правий той, хто не порушив закон. До речі, норми відомчих стандартів народжувалися ще і через аналіз скарг на наш персонал. Адже із кожною скаргою ми намагаємося розібратися об'єктивно і, якщо це можливо, дійти того, як запобігти подібним конфліктам у майбутньому. Частіше ж за все скаржаться, на жаль, саме на поведінку.

— Інформація, що містилася у скаргах, це — єдине джерело формування змісту стандартів?

— Ні, для того, щоб видати практичний посібник, працював великий колектив фахівців Адміністрації, Національної академії Служби. Брався до уваги досвід формування корпоративної етики для співробітників банків, інших великих бізнес-структур, а також установ у сфері обслуговування. Адже мета — побудова позитивного іміджу.

— Навіщо прикордонникам якийсь побудований імідж, якщо люди в будь-якому разі контроль на кордоні не обминуть?

— Наша Служба існує на кошти платників податків, і ці люди мають відчувати — їхні інтереси надійно захищені. До того ж, будь-якою діяльністю, і охорона кордону не є в цьому виключенням, значно легше займатися, коли є дієва підтримка громадськості.

— Якось чув таку думку: дільничні інспектори часто працюють ледве не по пояс в снігу, зношують за рік об кордоні не одну пару чобіт, а їхні колеги із прикордонного контролю — сидять у теплі в білих сорочках, та ще із обов'язковою приємною усмішкою. Відомство одне, а служба така різна...

— Почнемо з того, що всю свою роботу ми повинні виконувати з приємною усмішкою. А охочих помінятися місцями із тим, хто працює з дата-штампом, насправді, не черга. Той, хто розуміє, яке

психоемоційне навантаження витримує інспектор у пункті пропуску, яка відповідальність на ньому лежить і яким є рівень контролю за ним із боку різних структур, заздрити точно не стане.

— Тобто, служба і так складна, а тут ще й додаткова вимога начальства — стандарти...

— Наша служба, як і мистецтво, вимагає жертв. Це як у артистів — людина може думати про що завгодно, але виходиш на сцену — зроби так, щоб глядач повірив у твою гру. Інакше — це робота не для тебе. Та на відміну від артистів, які на певний час вживаються в образ, прикордонники мають бути назавжди переконані: вони є обличчям держави та відомства і роблять дуже потрібну суспільству роботу. Отже поведінка кожного формує імідж цілої професії.

— Радянські прикордонники дивилися на іноземців як на потенційних шпигунів. Яка установка нині?

— Тепер ті, хто перетинає кордон, — наші партнери. Тож ми — не володарі кордону, а лише слуги закону. І маємо нести свою службу так, щоб люди широко відчували: прикордонники не створюють штучних перешкод і готові допомогти у всьому, що тільки дозволяє закон. Тобто, якісне виконання контрольних функцій повинно проводитися так, щоб пересічний громадянин не відчував з нашого боку жодних незручностей. Ми маємо берегти настрій і час партнерів.

— На кордоні служать живі люди, які витримують потужне психоемоційне навантаження. Можете порадити, як краще за все його знімати?

— Насамперед, набагато легше служити, коли позитивну атмосферу в колективі створює командир. Зі свого досвіду засвідчу: чудово сприяє позбавленню від накопиченого негативу спорт. У нагоді стане, в цілому, здоровий спосіб життя та високий рівень духовності. Якщо цього дотримуватися, тоді все, чого вимагає від нас служба, робитиметься без надмірних проблем. ■

Острови у безжалюньому морі

Міцні та тривалі лютові морози стали справжнім випробуванням для нашої не дуже збалансованої зимовим теплом країни. На тлі незвично низьких температур постало питання захисту тих, кому бракує тепла, і українці щиро намагалися допомогти один одному. Однак у найбільшу залежність від примх погоди потрапили острови Зміїний і Коса Тузла.

Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Найважче ж цієї зими довелося тим, хто опинився на Зміїному. А вже відстань до найближчого берега — 35 кілометрів. Тож допомоги за негоди чекати марно. Так, власне, і сталося.

— Восьмого — дев'ятого лютого навколо острова розігрався потужний шторм, — пояснює тимчасово виконуючий обов'язки начальника застави на Зміїному старший лейтенант Ігор ПОТАПСЬКИЙ, — швидкість вітру місцями сягала 30 метрів за секунду, висота хвилі — 3-4 метри. Мороз тут несильний, через незамерзаюче море, — лише п'ять градусів. Тож найбільше дошкуляв вітер, який зірвав два прольоти металочерепиці на маяку, та шмат вагонки площею близько семи квадратних метрів на приміщенні науково-дослідного інституту імені І. Мечникова.

Найбільше постраждали гідротехнічні споруди: шаленими хвилями зруйновано половину плит малого причалу, зрізано поручні на нижній металевій драбині великого причалу, а шматок хвилерізу вагою приблизно в 10 тонн відколовся від основної конструкції та частково затоплений у морі. На заставі руйнувань практично немає. Пошкоджено лише один ліхтар зовнішнього освітлення та кронштейн для кріплення телеантени.

На запитання, як перенесли прикордонники злу непогоду Ігор Станіславович пояснює:

— Якихось надмірних проблем ми не відчули. Головне обмеження — без потреби не залишати приміщення. А вже поривом вітру людину може збити з ніг та скинути з обриву. Отже, виходили на вулицю лише групами з декількох чоловік, переважно для огляду будівель і оцінки руйнувань. Звичайно, рідні хвилю-

валися за тих, хто опинився на острові. Тим більше, мас-медіа повідомили про те, як потерпає Зміїний, а стабільного мобільного зв'язку декілька днів не було.

Температура в приміщеннях не опускалася нижче 19 градусів. А створених для потреб застави запасів вистачить до початку літа. Єдиний наслідок негоди — чергова зміна, яка мала пробути на острові місяць, вже перебуває на службі на декілька днів понад цей строк. Але і це не страшно. Здоров'я у зміни в порядку. На заставі є лікар, а для профілактики застуди додатково вживаємо гарячий чай і часник. Ми розуміємо — погода має свій план. І нам за звичкою доведеться жити і служити за ним.

Біля острова Коса Тузла море у морозну пору не схильне до шаленства хвиль. Воно навпаки замерзло. Проте вітри тут ті ж самі — з поривами до 30 метрів за секунду, але вже із снігом та

морозом до мінус 18 градусів за Цельсієм.

— Місцеві мешканці на період негоди практично повністю переселилися в свої теплі квартири в Керчі, — розповідає начальник застави «Тузла» старший лейтенант Микола ОВЧАР. — Тож прикордонники лишилися на острові майже самі. Та попри вітри, мороз і снігові замети, несення служби ми не припиняли, тільки дещо змінили спосіб застосування своїх сил.

Приміщення застави побудовано на совість. Тому зимова стихія ніякої шкоди не завдала.

Температура завдяки постійно працюючим дизель-генераторам у жилих приміщеннях тримається на рівні плюс 20-22 градуси.

Через укриту кригою Керченської протоки чергової зміни довелося затриматися додатково на тиждень. Та це для наших людей не проблема. Ті, хто служить на острові, добре розуміли на що вони йшли! — підсумовує Микола ОВЧАР.

Тож люди й будівлі, відрізані від світу негодою, іспит зимою без втрати якості служби витримали. Гірше лишилося позаду. Попереду — теплі часи. ■

ГОТУЄМОСЯ ДО ЄВРО-2012

Do you speak English?

Не так уже й багато часу залишилося до того моменту, коли в Україні проведуть матч фінальної частини чемпіонату Європи з футболу. Задля цього у країні провадиться неабияка підготовча робота. Проте останнім часом українську громадськість та ЗМІ стало непокоїти питання, як все-таки вітчизняні правоохоронці долатимуть мовні бар'єри в умовах напливу чисельної кількості футбольних фанатів, туристів...

Максим СІБУРОВ

Зацікавило це і «Прикордонник України». Як виявилось, дане питання перебуває під особливим контролем керівництва прикордонного відомства. Одним із свідчень цього стала нещодавня перевірка відділів прикордонної служби Західного регіонального управління.

Загалом заняття з англійської мови у підрозділах організовані відповідно до Програми курсу інтенсивного вивчення англійської мови персоналом ДПСУ в період підготовки до фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012

року. Керівники занять — прикордонники, котрі мають філологічну освіту, а також пройшли курси підготовки мультимедіаторів з англійської мови, що проводилися на базі Національної академії ДПСУ. За словами доцента кафедри перекладу НАДПСУ, кандидата педагогічних наук Наталії БЕРЕСТЕЦЬКОЇ, зміст навчального матеріалу спрямований на забезпечення персоналу відділів прикордонної служби необхідними знаннями розмовної лексики та професійної термінології, основами фонетики й граматики для спілкування з іноземцями під час перевірки документів тощо. Крім того, слухачі опановують навички

ведення бесіди в межах професійної діяльності, вчать сприймати англійську на слух, а також реагувати на мову співрозмовника. Основна форма навчання — практичні заняття. Тривалість підготовки становить 30 робочих днів, а програма курсу інтенсивного вивчення англійської мови розрахована на 150 годин.

Слід зазначити, що більшість мультимедіаторів з відповідальністю поставилися до цього завдання та творчо підходять до проведення занять. Так, значних успіхів у викладацькій діяльності досягла старший лейтенант Тетяна КРАВЧЕНКО з Чопського прикордонного загону. Вона на занятті дає інструкції виключно іноземною мовою, а українську використовує лише для перекладу тематичної лексики. У свою чергу майор Леся БОГДАНОВА та лейтенант Олена ЛІПІНСЬКА з ВПС «Рава-Руська» застосовують інтерактивні методи, використовуючи технічні засоби навчання та роздатковий матеріал.

Загалом переважна більшість персоналу ВПС Західного РУ має достатній рівень знань іноземної мови. Найбільших успіхів в цьому досягли персонал Чопського та Львівського прикордонних загонів. Проте є й ті, котрим слід підтягнути свою англійську. Таким прикордонникам Наталія БЕРЕСТЕЦЬКА радить більше уваги приділяти відпрацюванню лексики професійного спрямування, а на заняттях більше використовувати комунікативні вправи для активізації вживання прикордонної термінології в мовленні. ■

ФОТОФАКТ

Юна поросль

У Навчально-тренувальному центрі Морської охорони відбувся черговий випуск 45 військовослужбовців. Водночас на вірність народів України присягнули 15 майбутніх охоронців рубежу.

Юлія ФІГУРА

Нині Навчально-тренувальний центр є провідним закладом, де готують молодших спеціалістів для Морської охорони Державної прикордонної служби України за спеціальностями: матрос II класу, моторист (машиніст) II класу судноводій малотоннажного судна, навчання на яких забезпечує випускників дипломами державного зразка. Існують також напрями навчання, після закінчення яких військовослужбовці отримують

відомчий сертифікат Держприкордонслужби.

Згадані 45 випускників Навчально-тренувального центру виконуватимуть обов'язки молодших інспекторів прикордонної служби в Ізмайльському, Білгород-Дністровському, Котовському та Одеському прикордонних загонах.

Ті 15 молодих правоохоронців, які склали Військову присягу на вірність народів України, перед цією визначною подією пройшли нелегкий підготовчий курс, під час якого засвоїли багато військових навичок, зміцнили фізично та морально. ■

Гаряча зустріч у морозний час

Незважаючи на морозну погоду, з самого ранку 17 лютого на території Чернігівського прикордонного загону було помітно поживлення та піднесення настроїв військовослужбовців. Цього дня загін урочисто відзначав свій 70-річний ювілей.

Олександр ДУДКО

Святкові заходи розпочалися з покладання квітів до встановленого при в'їзді в частину Пам'ятного знаку всім поколінням військовослужбовців 105-го прикордонного полку, правонаступником якого є загін. Як і годиться, на ювілей завітали поважні гості. Серед них – колишній начальник штабу 105-го полку, а нині заступник директора Департаменту охорони державного кордону – начальник управління планування оборонної, мобілізаційної роботи та організації антитерористичних заходів АДПСУ генерал-майор Микола ГУРСЬКИЙ, колишні начальники загону: полковник у відставці Володимир КОСТЮК, полковник запасу Володимир РУДНИЦЬКИЙ, полковники Юрій САМБОР та Володимир ЄГОРОВ.

Після загального фотографування всі гості зайшли до будівлі управління загону, де відбулося урочисте відкриття портретної галереї командирів 105-го полку та начальників прикордонного загону. Її створено за ініціативи та на кошти групи людей, які служили у цій частині, об'єднаних у спеціальний оргкомітет, до складу якого увійшли прикордонники не лише з України, а й із інших країн СНД.

Того ж дня в Чернігівському обласному академічному українському музично-драматичному театрі ім. Тараса Шевченка відбулися урочистості з нагоди 70-ї річниці з дня створення Чернігівського прикордонного загону.

Привітати прикордонників із святом прийшли народний депутат України Михайло ЧЕЧЕТОВ, начальник Північного регіонального управління Державної прикордонної служби України генерал-майор Ігор ТОКОВИЙ, заступник голови Чернігівської облдержадміністрації Віктор ТКАНКО, заступник голови Чернігівської обласної ради Валентин МЕЛЬНИЧУК, Чернігівський міський голова Олександр СОКОЛОВ, представники духовенства та керівники правоохоронних органів області.

Вітаючи ветеранів і особовий склад 105-го прикордонного загону, Віктор ТКАНКО відмітив, що вартові державних рубежів завжди були у великій повазі й шані українського народу. Державна прикордонна служба стала важливою ланкою в системі зміцнення національної безпеки, захисту політичних, економічних і військових інтересів України. Він також зазначив, що робота прикордонників є особливо значущою для жителів області. Вона гарантує добробут і спокій чернігівців, сприяє розвитку добросусідських відносин

з регіонами Російської Федерації та Республіки Білорусь. “Це потребує від особового складу Чернігівського прикордонного загону впровадження нових підходів до вирішення питань безпеки державного кордону, досягнення якісно нового рівня служби, що відповідає кращим європейським стандартам і зміцнює міжнародний імідж України”, – підкреслив заступник голови облдержадміністрації.

За сумлінне виконання службових обов'язків, високий професіоналізм та з нагоди ювілею прикордонного загону ряд військовослужбовців і ветеранів нагородили відомчими нагородами та відзнаками. Крім того, було вручено відзнаки органів державної влади та місцевого самоврядування, а також духовні заохочення.

Завершилося святкування прекрасним концертом улюбленців всіх прикордонників України – артистів Академічного ансамблю пісні та танцю Державної прикордонної служби України під керівництвом полковника Василя НЕГРЯЯ, яких довго не відпускали зі сцени бурхливими оплесками вдячні глядачі.

Сьогодні Чернігівський (105-й Ризький орденів Червоного Прапора та Червоної Зірки) прикордонний загін Північного регіонального управління охороняє ділянку державного кордону з Російською Федерацією протяжністю 183 кілометри та з Республікою Білорусь протяжністю 225,1 кілометра. При цьому майже 240 кілометрів кордону у секторі відповідальності загону проходить по річках.

До складу цього органу охорони кордону входить 8 відділів прикордонної служби: «Грем'яч», «Семенівка», «Гірськ», «Деревини», «Добрянка», «Задеріївка», «Дніпровське», «Вороб'ївка», а також мобільна прикордонна застава.

Прикордонний контроль і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і вантажів, відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод, здійснюється у 14 пунктах пропуску, серед них 9 міжнародних, 1 міждержавний та 4 місцеві.

Протягом 1993 – 2011 років на ділянці Чернігівського прикордонного загону державний кордон перетнуло:

68,5 мільйона громадян;

10,7 мільйона транспортних засобів.

Затримано:

16,3 тисячі порушників державного кордону (в тому числі 3 805 незаконних мігрантів);

на 93 мільйони гривень контрабандних товарів;

1 130 одиниць зброї;

1 255 кг наркотичних речовин.

До адміністративної відповідальності притягнуто 28 тисяч громадян.

З 1993 року при управлінні Чернігівського загону функціонує первинна організація ветеранів загону. На цей час вона нараховує 77 членів, серед яких 6 ветеранів Великої Вітчизняної війни, 10 учасників бойових дій, 12 ветеранів прикордонних військ та 49 пенсіонерів. Крім того, до її лав вступили 10 вдів прикордонників. Очолює організацію почесний прикордонник та колишній начальник Чернігівського загону полковник у відставці Володимир КОСТЮК.

Колишніх не буває

Прикордонником не можна стати на день, місяць, рік. Статус охоронця рубежів держави залишиться пожиттєво – впевнені ті, хто служив у Чернігівському загоні (105-му полку). Це стосується як офіцерів-прапорщиків, так і колишніх строковиків. Приїжджаючи в гості у рідну частину, перші ностальгують за яскравими роками своєї кар'єри, другі – шукають зустрічі з юністю.

З 2009 року постійно відбуваються зустрічі тих, хто служив тут строкову. Взимку 2009-го військовослужбовці 105-го полку, які звільнилися за 20 років до того, вирішили зустрітися та відвідати управління загону. Організаційний тягар узяв на себе Віталій СИДЛЕЦЬКИЙ, який очолив оргкомітет, віднайшов сотні співслужбовців на теренах колишнього СРСР. З їх допомогою в різних регіонах утворилися ініціативні групи.

Приїхати на зустріч забажало більше людей, ніж можна було запросити на один раз. Довелося проводити копійний відбір. Тому 2009 року в Чернігів приїхало більше 130 запрошених.

Керівництво загону не лише схвалило проведення заходу, але й всіляко його підтримувало. До участі в ньому запрошувалося керівництво облдержадміністрації, військових частин, дислокованих у місті, а урочистості проходили в центрі Чернігова.

За першою зустріччю за рік відбулася й друга. За ініціативи та на кошти цих небайдужих людей на території загону 2010 року встановлено пам'ятний знак прикордонникам 105-го всіх поколінь.

На урочистих заходах за ці роки побували колишні начальники полку-загону – генерал-лейтенант запасу Віктор ЧУБІН, полковник у відставці Володимир КОСТЮК, полковник запасу Володимир РУДНИЦЬКИЙ, полковник Юрій САМБОР, колишній начальник штабу полку генерал-майор Микола ГУРСЬКИЙ, колишні начальники політвідділу полку генерал-лейтенант запасу Валерій КУНАВІН та полковник у відставці Геннадій ЖЕСТКОВ. Не оминає своєю увагою заходи, що проводяться, й народний депутат України Михайло ЧЕЧЕТОВ, який не забув свою прикордонну молодість і завжди відгукується на запрошення охоронців рубежу.

НА «ДОРОЗІ ЖИТТЯ»

Починалося усе неподалік від блокадного Ленінграда. Сотні тисяч мешканців міста на Неві гинули від голоду, обстрілів артилерії та авіації. Для допомоги їм заледенілим Ладозьким озером пролягла «Дорога життя».

Між Ладозьким озером та річкою Волхов навалу гітлерівців стримувала 54-а армія. Для охорони її тилу направили оперативну групу на чолі з майором Василем Алексєєвим. У розпорядження групи прибули дві позаштатні роти окремого батальйону військ НКВС, воїни 20-ої та 21-ої прикордонних застав 8-го прикордонного загону, бійці стрілецького взводу. Сформований на їх основі полк, згідно з наказом по Прикордонних військах від 15 лютого 1942 року, отримав назву 105-го прикордонного полку військ НКВС з охорони тилу Ленінградського фронту.

У книзі «Від першого дня до останнього» наведено спогади командира полку Василя Алексєєва про ті часи: «Головним завданням стала боротьба з дезертирами та диверсантами в тилу 54-ої армії Ленінградського фронту. Доводилося виконувати й інші завдання, зокрема, один з батальйонів полку деякий час охороняв автомобільну трасу на «Дорозі життя», берегову лінію Ладозького озера...». Лише за 20 днів квітня 1942-го замерзлим Ладозьким озером пройшло 50 402 автомобілі та майже 170 тисяч евакуйованих. Не дивно, що агентура Абвера (німецької військової розвідки і контррозвідки) неодноразово намагалася знищити «Дорогу життя». З лютого 42-го по грудень 43-го прикордонники 105-го полку знешкодили 120 шпигунів і диверсантів.

3 липня 1942 року полк забезпечує охорону тилу Волховського фронту, веде боротьбу з диверсантами та гітлерівською агентурою, яка залишилася на визволених Червоною Армією територіях. На передовій змушують гітлерівців цілими днями ховатися в укріпленнях снайпери полку, серед яких і Микола Аксаков, котрий знищив понад сотню ворогів.

25 квітня 1943 року 105-му полку від імені Президії Верховної Ради СРСР вручено Бойовий Червоний прапор.

ЧЕРЕЗ ЛАТВІЮ Й БІЛОРУСІЮ

З травня 44-го полк передано Управлінню військ НКВС з охорони тилу 3-го Прибалтійського фронту. 13 жовтня 105-ий взяв участь у визволенні від нацистів столиці Латвії. Його бійці одними з перших увірвалися в місто. Прикордонники захопили документацію «Абверштелле-Остланд» - місцевої розвідшколи, запобігли знищенню гітлерівцями історичних пам'яток. Наказом Верховного Головнокомандувача від 31 жовтня полку присвоєно почесну назву - «Ризький».

7 листопада частина передислокована у Білорусію й підпорядкована 10-ій стрілецькій дивізії Внутрішніх військ НКВС. У результаті активних розвідувальних і військових дій підрозділам полку вдалося розкрити всю структуру, організацію та розташування бандформвань, що тероризували місцеве населення, і знищити найактивніші з них. За період з листопада 1944 по березень 1945 року прикордонники 105-го затримали майже 3 тисячі злочинців, знешкодили близько 5 тисяч мін.

Із 23 березня 1945 року полк розпочав виконання нового завдання по охороні тилу 1-го Білоруського фронту. А 24 квітня, перебуваючи в бойових порядках 5-ої Ударної армії 1-го Білоруського фронту, після 140 кілометрового маршу вийшов на східну околицю Берліна.

Охорона Карлсхорсту під час підписання Акту про безумовну капітуляцію Німеччини.

Героїчний шлях 105-го

Вони допомагали евакуюватися з блокади ленінградцям, визволяли Ригу, штурмували рейхстаг, жили в кабінеті Гебеля та охороняли захоплену канцелярію Гітлера. Вважається, що рукою прикордонника 105-го полку поставлено крапку у Великій Вітчизняній війні. Загалом полк якимось чином опинявся у вирі подій, прописаних великими літерами не лише в літописах України, Росії, Білорусії, Латвії, Німеччини, а й загалом у світовій історії.

Радянський прикордонник перевіряє документи у полоненого німця. Берлін, весна 1945-го.

ШТУРМ ЛІГВИЩА ТА РУЧКА МИРУ

Участь у штурмі рейхстагу 105-ий полк брав у складі бойових порядків 150-ої стрілецької дивізії 79-го стрілецького корпусу 3-ої Ударної армії. У наказі комдива Василя Шатилова прикордонникам приписувалося особливу увагу звертати на захоплення будівель військових і державних керівників Третього Рейху та важливої документації. Як результат, воїни 105-го знищили близько двохсот ворогів та більше ста двадцяти взяли в полон, у тому числі: віце-адмірала німецького флоту, редактора нацистської газети «Берлінер Беобахтер», начальника берлінської поліції, особистого радника Гітлера, особисту стенографістку Гебеля, офіцера особистої охорони Ріббентропа, бургомістра Франкфурта-на-Одері.

Пробиваючись на верхні поверхи будівлі рейхстагу рядовий Нікулін увірвався в кімнату з гранатою та взяв у полон п'ятеро німців на чолі з офіцером. Рядовий Без вступив у бій з шістьма ворогами, трьох змушений був розстріляти з автомата, решта - здалися в полон. Бій-

ці застави офіцера Кузьміна ввійшли в кабінет Гітлера в його бомбосховищі. В потаємних кутках кімнат вони захопили чотирьох диверсантів з радіопередатчиками.

Висока місія охорони Карлсхорсту, що у передмісті Берліна, а точніше - будівлі колишнього військово-інженерного училища, де проходила церемонія підписання Акта про безумовну капітуляцію Німеччини, також покладалася на 105-ий полк. Деякі джерела розповідають, що фельдмаршал Кейтель, який підписував документ, відмовився користуватися чорнильницею і йому запропонували авторучку сержанта Бергіна, який ніс службу в залі. Таким чином гітлерівська Німеччина розписалася про свою поразку рукою прикордонника 105-го полку.

Честь охороняти Потсдамську конференцію також випала прикордонникам цієї ж частини.

За зразкове виконання завдань командування в боях з німецько-фашистськими загарбниками під час захоплення міста Берлін 11 червня 1945 року полк нагороджено орденом Червоного Прапора.

МІЖ ДВОМА НІМЕЧЧИНАМИ

Навіть після капітуляції гітлерівської Німеччини багато поплічників поваленого режиму не могли змиритися з поразкою. На території Східної Німеччини діяли підпільні організації, вороже налаштовані до нової влади. Фіксувалися численні випадки бандитизму. Участь у боротьбі з цим злом брали і прикордонники 105-го полку, які продовжували нести службу на теренах НДР.

З 1945 по 1991 рік полк і його підрозділи несли службу на території НДР - у Берліні та його передмістях: Бісдорфі, Вайсензее, Карлсхорсті, Руммельсбурзі, містах Потсдам, Лейпциг, Росток, Шверин, Зігмар та Ерфурт. У ті роки честь служити у 105-му випадала не кожному бажаному, а лише кращим з кращих.

НА ВАРТІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ...

1991 року, у зв'язку з об'єднанням НДР та ФРН у єдину державу, полк передислоковано до міста Дрогобич, що на Львівщині. Він розмістився на базі сержантської школи Західного прикордонного округу та отримав під охорону відрізок держгуберну між ділянками Львівського та Мукачівського прикордонних загонів.

У жовтні 1992 року виходить Розпорядження Президента України «Про прикордонно-митний контроль на державному кордоні України з Республікою Білорусь та Російською Федерацією», вздовж північно-східних ділянок держгуберну формуються органи та підрозділи Прикордонних військ України. У березні 1993 року 105-ий полк передислокувався до міста Чернігова та взяв під охорону ділянку кордону в межах Чернігівської та Київської областей.

16 лютого 2002 року з нагоди 60-річчя від дня утворення 105-му Ризькому ордену Червоного Прапора та Червоної Зірки прикордонному загону на виконання Указу Президента України вручено Бойовий прапор.

Богдан ГОРБА

Сучасний літальний апарат ззовні схожий на грізного й водночас елегантного сталевих птаха. Однак, по суті, це дуже складний механізм, який складається із кількох сотень тисяч різноманітних деталей, які утворюють кілька десятків тисяч вузлів і агрегатів. Всі вони в цілому мають працювати злагодженіше за швейцарський годинник, адже відмова навіть найменшої деталі може завадити виконанню польотного завдання і навіть призвести до катастрофи. Забезпеченням чіткої та надійної роботи цього механізму займаються фахівці інженерно-авіаційної служби (ІАС).

З усіх спеціальностей, що існують в авіації, напевно, саме на їхні плечі покладено найважчу фізично і дуже відповідальну працю. Серед них – авіаційні інженери, техніки, механіки, одним словом – «технарі» – як вони себе називають.

Це своєрідна держава в авіаційній царині, столиця якої – ангари неподалік від льотного поля, де розташовуються різноманітні групи з ремонту та обслуговування літаків і вертольотів.

Створення інженерно-авіаційної служби як окремої структури в авіації пов'язано, звичайно ж, із прогресом та ускладненням техніки. Фактично свою історію ІАС розпочинає одночасно з появою першого літального апарата.

На зорі розвитку авіації, коли аероплани були дуже примітивними (за нинішніми мірками), з їх обслуговуванням могла впоратися і одна людина. Перші льотчики крім, так би мовити, своїх основних функцій, встигали також обслуговувати свої машини, що склалися з планера і нескладного двигуна. Але потім літальні апарати почали «обростати» різноманітними технічними системами. Тоді й з'явилися механіки літаків і фахівці з обслуговування бортового устаткування.

У військовій сфері авіація почала масово застосовуватися під час Першої світової війни, коли вона отримала вагоме значення у визначенні переможця на театрах бойових дій. Тоді ж виникла потреба координації технічної експлуатації літальних апаратів. Це стало причиною створення Управління польового генерал-інспектора Військово-Повітряного флоту (аналог сучасного Головного інженера авіації), сформованого в Російській імперії відповідно до наказу начальника штабу Верховного Головнокомандування від 7 грудня 1916 року.

Проте інженерна думка не стоїть на місці. За якісь тридцять років на літаках з'явилися радіостанції, електричні системи і навіть найпростіша електроніка. Одна людина вже не могла охопити всі системи. З'явилися фахівці, які знали приладове обладнання, радіоустаткування, електрику й електроніку. У подальшому інженерно-авіаційне забезпечення з кожним роком удосконалювалося, а штат технічного складу лише збільшувався.

Однак, як показав досвід бойових дій початкового періоду Великої Вітчизняної війни, система технічного забезпечення авіації потребувала реформування для забезпечення вирішення нових завдань, і передусім, – відновлення пошкоджених літаків і забезпечення максимальної кількості вильотів. Таким чином 25 лютого 1942 року наказом Народного комісара оборони СРСР експлуатаційно-технічна служба перетворена в інженерно-авіаційну службу. Ця назва і основні принципи роботи ІАС збереглися до сьогодні, а сама дата стала початком літопису авіаційних «технарів».

До кінця війни ІАС вела напружену роботу в неймовірно важких умовах, вносячи вагомий вклад у загальну справу перемоги над ворогом. Літаки рідко поверталися з бойового польоту справними. Доводилося усувати несправності та бойові пошкодження, працюючи вдень і вночі. Особливі труднощі виникали при експлуатації літаків у зимовий час. Відсутність засобів під-

«Терапевти» крилатих машин

Про романтику служби підкорювачів „п'ятого океану” – пілотів – знає кожен. Ще б пак, адже подвиги відважних льотчиків оспівані у сотнях книг, кінострічок, пісень і віршів. Проте діяльність фахівців інженерно-авіаційної служби постійно залишається поза увагою широкого загалу. А дарма. Будь-який авіатор вам скаже, що „технарі” виконують найважчу і найвідповідальнішу роботу, адже саме від них залежить, чи підніметься „борт” у повітря, і найголовніше – чи успішно повернеться на землю. 25 лютого виповнюється 70 років із дня створення інженерно-авіаційної служби.

гріву змушувала проводити періодичний запуск і прогрівання двигунів. По 18–20 годин на добу техніки і механіки перебували на аеродромах, працюючи на літаках, часто під обстрілом противника. Траплялося й так, що «технарі» цілодобово не відходили від літаків, трудилися навіть у лютий мороз. Одні не мали можливості відлучитися від літака і погрітися в землянці, інші боялися зайти туди, тому що тепло грубки розморювало й люди засипали стоячи. А треба було працювати. Льотчики з боєм дивилися на виснажених «технарів» і водночас були вдячні їм за повну справність бойових машин.

Девіз інженерно-технічного складу часів Великої Вітчизняної війни «Не йди з аеродрому до тих пір, поки літаки не будуть приведені в справний стан» став законом для всіх наступних поколінь авіаторів.

Підсумком роботи ІАС за період війни є відновлення 1 млн. 700 тис. літаків, забезпечення 3 млн. 124 тис. бойових вильотів з нальотом 5 млн. 640 тис. годин, підготовка й підвіска на літаки 30 млн. 450 тис. бомб вагою понад 660 тис. тонн. Також слід зазначити, що технічний склад штурмової та бомбардувальної авіації за необхідності брав участь у бойових вильотах в якості повітряних стрільців.

Звитяга інженерно-технічного складу у війні була високо оцінена. Орденами і медалями нагороджено 49 946 осіб, у тому числі 360 – орденом Леніна, 1242 – орденом Червоного Прапора, 21 336 – орденом Червоної Зірки.

У повоєнний час специфіку в роботу ІАС внесла необхідність масового освоєння нових зразків авіаційної техніки. Завдяки ентузіазму і самовідданості, бойовій спів-

дружності льотного складу та інженерно-авіаційної служби мирне населення завжди перебувало під надійним прикриттям потужного повітряного щита.

Фахівці ІАС прикордонної авіації здійснювали технічну експлуатацію авіаційної техніки на усій протяжності державного кордону СРСР – від суворих умов крайньої півночі до гарячих пісків Середньої Азії. Від початку створення прикордонної авіації у липні 1932 року до цього часу фахівцями ІАС освоєно експлуатацію понад 30 типів літальних апаратів.

Особливою віхою в історії прикордонної авіації стала війна в Афганістані. Найбільше навантаження в екіпажах бойових і транспортних вертольотів припадало на бортових техніків. Крім звичайної підготовки вертольота до польоту та заправлення паливом, вони особисто брали участь у спорядженні боєкомплектів, у завантаженні та розвантаженні вантажів тощо. Під час польотів вони, крім виконання штатної роботи, вели вогонь з бортового кулемета, керували стрільбою десантників, які були на борту, та їхньою висадкою у бойових умовах. За період війни було втрачено 12 прикордонних вертольотів, із 49 осіб льотного складу екіпажів, які загинули, – 24 бортових техніків та механіків.

Нині інженерно-авіаційна служба Держприкордонслужби України є одним із основних підрозділів, який постійно забезпечує справність авіаційної техніки, здійснює контроль за її станом, експлуатацією, обслуговуванням та готує до польотів. Уся діяльність інженерно-авіаційної служби направлена на забезпечення високого рівня безпеки польотів – це основа успішного виконання будь-якого польотного завдання. Тому робочий день в авіації Служби персонал ІАС починає першим – прокидається ні світ ні зоря, аби вчасно підготувати авіаційну техніку до виконання польотних завдань, а ввечері повертається з аеродрому останнім, після перевірки та приведення до стану готовності усіх літаків і вертольотів, що повернулися до своїх місць базування.

У даний час на ІАС покладено низку функцій, які раніше не були їй притаманними. Наприклад, сьогодні «технарі» беруть участь в організації закупівель авіаційно-технічного майна і відповідають за своєчасне проведення цих заходів. Це досить трудомісткі заходи і потребують значного обсягу знань.

Вже протягом року фахівці ІАС успішно здійснюють технічну експлуатацію нової авіаційної техніки – літаків DA 42 M-NG. Багато фахівців удосконалюють знання «авіаційної» англійської мови, необхідної для глибокого освоєння зарубіжної авіаційної техніки та технічної документації.

Проте передусім інженерно-авіаційна служба – це люди, безмежно віддані авіації, котрі вибрали своєю долею важку роботу, пов'язану з підготовкою літаків і вертольотів до польотів. Серед них людей, які випадково обрали свій фах, просто немає – це їхнє поклонання.

Напередодні свята хочеться висловити слова вдячності ветеранам керівного складу ІАС прикордонної авіації України, які передавали та передають свій досвід, знання новим поколінням фахівців інженерно-авіаційної служби. Це полковники запасу Шульга М.Є., Шумовецький О.М., Кірсанов Ю.А., Рудич І.А., Бантюков М.С., Яровий П.П., Дзюбенко В.М., Осадчий В.Д., Попов С.О., підполковники запасу Загоруйко Д.М., Кравченко В.А., Шупер О.І., Гвоздяниця І.Г., Юрмін В.І., майори запасу Ерашов М.М., Дементьев С.Г., Жук В.В., Білозоров С.Л., Чеботарьов С.А. та Музиченко А.О.

Характерний звук роботи двигунів літаків, несучих гвинтів вертольотів, які завдяки нелегкій праці «технарів» знову піднялися в небо, є найкращим для них подарунком до свята – Дня інженерно-авіаційної служби. ■

Гуманітарні рейди шураві

Специфічним був афганський бойовий шлях підполковника у відставці Юрія ШОВКОВСЬКОГО. Якщо у більшості радянських воїнів у Демократичній Республіці Афганістан неоголошена війна часто проходила в бойових сутичках, його фронт дій був дещо іншим – він боровся за прихильність і світогляд місцевих жителів та навіть своїх... супротивників.

Оксана ІВАНЕЦЬ

Юрій Валентинович ШОВКОВСЬКИЙ почав свій афганський шлях з Міжнародного навчального центру спеціальної навчальної бази Вищої школи КДБ. Навчання тривало два роки. Оперативна підготовка, дипломатична діяльність, країнознавство, східознавство, поглиблене вивчення фарсі (персидська мова – одна з двох основних мов у Афганістані). За два роки офіцери пройшли п'ятирічну програму інституту іноземних мов, хоча фарсі – мова складна, із особливою системою часу, вимовою та писемністю. По закінченні навчання проходив службу радником начальника політвідділу 2 афганської бригади у м. Хост. Тут і довелося вивчити норми цієї нації. Афганці – пушту і дарі – народ досить войовничий. Доки немає зовнішнього ворога, вони воюють між собою, та коли з'являється ворог ззовні, клани об'єднуються, і війна починається з ним. Хоча стосунки з місцевим населенням склалися непогані, з цією нацією треба бути дуже пильним, адже не знаєш, що можна чекати від них. «Ти можеш поважати і любити афганця, але довіряти йому не можна», – каже Юрій Валентинович.

Після закінчення цього від'їзду 1984 року Юрій Валентинович отримав призначення на посаду старшого інструктора політвідділу зі спеціальної пропаганди Середньоазійського прикордонного округу. Посади спеціальних пропагандистів були введені в штати політвідділів прикордонних загонів після радянсько-китайського інциденту 1969 року на о. Даманський. Позитивний досвід їх роботи став у нагоді під час надання інтернаціональної допомоги в Афганістані. Тут, у складних умовах охорони радянсько-афганського

кордону, перед командуванням прикордонних загонів стояли відповідальні завдання щодо підтримання постійної готовності до протидії провокаціям. Згодом був створений окремий загін спеціальної пропаганди Середньоазійського прикордонного округу КДБ СРСР. Це був єдиний унікальний за специфікою своєї роботи

У польових умовах.

підрозділ у Прикордонних військах. Дислокувався він спочатку в Ашхабаді, потім у Душанбе. До штату входив 21 військовослужбовець. Майже всі офіцери володіли місцевими мовами. Прапорщики та військовослужбовці строкової служби перебували на посадах друкарів, зв'язківців і техніків-автомобілістів. Була й потужна техніка: стаціонарні радіомовні станції, пересувна друкарня, звукова студія та пересувні трансляційні радіостанції для роботи в гірських умовах, рухомий клуб, оснащений кіноапаратом для демонстрації фільмів, а ще – фотоапарати та кінокамера. Окрім спецпропаганди загонем проводилися вивчення та оцінка політичної, ідеологічної, економічної обстановки в прикордонні, інформування про соціально-етнічну структуру, матеріальне становище та настрої різних

Жінки і діти біля пересувного лазарету.

верств населення. Щоденно до Москви відправлялися зведення про дислокацію регулярних військових підрозділів, національних формувань, озброєних груп, їх готовність до проведення акцій на ділянках державного кордону з СРСР.

Виходячи з цього, штабом прикордонного загону готувалися рейди до віддалених районів Афганістану задля проведення роз'яснювальної роботи з населенням, демонструвалися фільми, передавалася гуманітарна та медична допомога з Радянського Союзу, навіть намагалися навчити афганців елементарної грамотності. Щодо гуманітарної допомоги, то варто зазначити, що вона не завжди використовувалася за призначенням. Велику частину речей, які видавалися зовсім безкоштовно, потім можна було побачити на місцевому

ВІЗИТНА КАРТКА

Юрій ШОВКОВСЬКИЙ – підполковник у відставці, колишній командир Окремого загону спецпропаганди Середньоазійського прикордонного округу КДБ СРСР, а нині голова ради ветеранів-прикордонників Східного регіонального управління ДПСУ, хранитель фондів Музею прикордонної служби. Нагороджений багатьма радянськими та зарубіжними орденами і медалями.

ринку, де вони продавалися або вимінювалися на щось інше. Стосовно медичної допомоги треба зважити, що навіть жінки, яким було заборонено з'являтися на людях, з часом разом із дітьми стали ходити до місць стоянки загону за медичною допомогою. Взагалі-то, здоров'я афганців – це окрема тема, розповідає Юрій Валентинович. Іноді, отримуючи поранення, від якого інші помирили на місці, афганець жив ще три дні, а такі захворювання, як звичайна застуда, були невідомі для них навіть після переходу льодяної гірської річки вброд.

На жаль, не всі операції проходили мирно. Частими були випадки, коли на шляху колони ставилися міни з метою підірвати або зашкодити її руху та змусити повернутися назад, не виконавши поставленого завдання.

Не лише мирні рейди були на рахунок загону спецпропаганди. Активно застосовувався він при проведенні бойових операцій. І навіть тоді військовослужбовці піклувалися про місцеве населення – до початку бойових дій жінки, діти та старики виводилися до безпечних районів, у бік селища направлялися гучномовці, і мирному населенню мовами племен і народностей пропонувалося покинути домівки на час проведення операції. Велося радіомовлення і для душманів. Коли слова не допомагали, використовувалися бойові можливості мотоманевреної групи.

Важкими зусиллями завоювалася довіра людей, які за своїм соціальним розвитком знаходилися в іншій ері (за їхнім календарем на той момент ішов 1353 рік) та жили феодальним ладом. Боротьба за вплив на кожного мирного жителя була

запеклою. Підрозділ намагався своєю роботою привести афганське населення до мирного існування. З іншого боку, ватажки бандформувань вели вербування тих самих афганців для боротьби з чинним урядом. Головною опозиційною силою був інститут мулл (мусульманське духовне звання), який мав великий вплив серед місцевого населення. Свою антирадянську лінію пропаганди провадили «Голос Америки», «ВВС», радіостанції Ірану, Пакистану, Саудовської Аравії, радіостанції контрреволюційних формувань «Голос Ісламської революції Афганістану», «Істинний голос мусульман Афганістану»...

Увесь цей час Юрій Валентинович відчував підтримку своєї родини – дружини та сина. Вони мешкали у військовому містечку в Ашхабаді. Нечасто бачився героєм нашої розповіді з ними – 280 днів з 365 він знаходився по той бік кордону. Проте в найтяжчі хвилини любов до рідних додавала йому сил.

Він не любив згадувати про бойові операції, однак пригадує ту ретельність, з якою готувалися до них. Саме завдяки продуманості дій, злагодженій роботі військових, дисциплінованості кожного прикордонника, людські втрати були мінімальними.

Підполковник у відставці Юрій ШОВКОВСЬКИЙ розповів і про важливі події весни 1988 року, коли підрозділу було поставлено завдання підготувати базу для виведення 6 полків 40-ої армії з території Афганістану до Узбекистану та Туркменії. Одне з головних завдань – вивести радянські війська, не допустивши обстрілів колон. Що й було успішно виконано.

Прикордонники проводять мітинг серед місцевого населення.

Афганська спецоперація: двадцять три роки потому

15 лютого ми відзначили 23-ю річницю виведення радянських військ із Демократичної Республіки Афганістан. Проте й досі чимало фактів про афганські події 1979-1989 років залишаються білою плямою в історії. Особливо це стосується діяльності Прикордонних військ КДБ СРСР. Автор статті, ґрунтуючись на особистому досвіді та розсекречених документах, розкриває суть і наслідки неоголошеної афганської війни та участі у ній радянських прикордонників.

Григорій МІНІН

В КАБУЛІ НЕ ВСЕ СПОКІЙНО

Існує дуже багато визначень: «локальна війна», «афганська війна», «радянсько-афганська війна», «вторгнення», «інтервенція», «окупація», «агресія», «війна без перемоги» тощо. На мій погляд, найбільш точно і повне визначення — «Спеціальна операція Радянської армії і Прикордонних військ в Демократичній Республіці Афганістан». Для того, щоб зрозуміти чому саме таке формулювання, необхідно детально проаналізувати передумови, причини і наслідки тих подій.

У 70-их роках минулого століття в Афганістані точилася громадянська війна і відбулося кілька державних переворотів. По суті ситуацію в країні контролювали ватажки місцевих племен, які були практично невідомі офіційному Кабулу і постійно воювали між собою. По всій країні стали формуватися незаконні військові формування (НВФ), які розганяли органи державної влади і творили безлад у кишлаках.

Слід зазначити, що у цьому процесі далеко не останню роль відігравали США, Іран, Пакистан та інші країни, які мали свої політичні інтереси в Афганістані і надавали фінансову підтримку місцевим ватажкам. Загалом на території ДРА активно діяло близько 70 незаконних військових формувань.

Основою дій НВФ був ісламський фундаменталізм, який став ідеологічною основою Джихаду. Саме в період спецоперації Прикордонних військ КДБ СРСР в Афганістані ми вперше зіткнулися з міжнародним тероризмом. Вперше з'являється поняття «наркотероризм». Проглядається тісний взаємозв'язок між виробництвом, торгівлею наркотиками та закупівлею на наркогроші зброї, боєприпасів для здійснення терористичних, диверсійних акцій.

Дії бандформувань полягали у нападі на населені пункти, захопленні та знищення органів державної влади, створенні атмосфери тотального страху, підризу віри місцевих жителів у здатність державної влади вести ефективні бойові дії проти бандитів. Зробивши напад, вони довго не затримувалися в населеному пункті. Після грабежу, розправи з представниками і прихильниками держави, збору податків з населення та мобілізації дорослого чоловічого населення поверталися в райони базування.

ВІЗИТНА КАРТКА АВТОРА

Полковник у відставці
МІНІН Григорій Михайлович

У період з 17 січня 1982 року по 3 травня 1986 року виконував інтернаціональний обов'язок у Афганістані. Особисто розробив близько 150 спецоперацій, у тому числі 50 великомасштабних, а також здійснював керівництво ними.

Нагороджений двома орденами Червоного Прапора, Червоною Зіркою, Богдана Хмельницького, Михайла Грушевського, Козацької слави, 50 медалями, у тому числі п'ятьма іноземними.

Уже з другої половини 1979 року обстановка на радянсько-афганському кордоні, особливо на ділянці Середньозахідного прикордонного округу різко загострилася. Бойові групи НВФ вийшли до річки П'яндж на ділянках П'янджського, Московського, Хорогського прикордонних загонів і, блокувавши нечисленні афганські пости прикордонної охорони, зайняли панівні висоти. Лише в жовтні 1979 року близько 600 бойовиків розташувалися навпроти ділянок відповідальності 13-ої ПЗ Хорогського прикордонного загону.

Відмічалися неодноразові спроби впливати на наш кордон. Діяла банда Абдула Вахова. Вона вбивала активістів і простих людей, тіла вбитих кидали в П'яндж. Все це відбувалося на наших очах.

Терпіти такі речі стало неможливим. Доповіли керівництву країни. Було прийнято рішення (зокрема, й на прохання афганського уряду) про введення в прикордонні райони ДРА зведених прикордонних загонів КДБ СРСР чисельністю 60-70 осіб. Вони зайняли ключові позиції на підступах до кордону з афганського боку, щоб не допустити кровопролиття і провокацій.

Однак вжиті заходи не вирішували проблему. Стали формуватися спеціальні бойові загопи прикордонників: Хорогський (150 чол., 2 БТРи), П'янджський (204 чол., 6 БТРів) і в інших точках.

НЕ ВОЮВАТИ, А СТАБІЛІЗУВАТИ

Після введення до ДРА 40-ої армії та початку активних бойових дій у південних районах Афганістану основна частина НВФ перебазувалася на північ країни. Так, на ділянці П'янджського прикордонного загону НВФ нараховували близько 70 000 осіб. У загальній чисельності в прикордонних районах на кордоні з СРСР налічувалося не менше

200 тис. бойовиків. Вони стали активно обстрілювати радянську територію, брати в полон прикордонників і місцеве населення, викрадати худобу, мінувати радянську територію та проводити інші терористичні й диверсійні дії.

Отож перед Прикордонними військами було поставлено наступні завдання: стабілізація обстановки, забезпечення надійної охорони та захисту й безпеки державного кордону та спокійного і мирного життя місцевого населення прикордонних районів СРСР, надання допомоги органам офіційної афганської влади в боротьбі з незаконними військовими формуваннями, підтримка і зміцнення її на місцях, охорона народногосподарських об'єктів, забезпечення можливості ведення робіт і убезпечення мирного населення Афганістану від диверсійно-терористичних актів, сприяння у здійсненні реформ в економіці, культурній революції, проведенні водно-земельної реформи тощо. На наступних етапах до цих завдань додалося: блокування маршрутів доставки бойовикам зброї і живої сили з Пакистану та Ірану, знищення баз НВФ.

Однією з перших широкомасштабних операцій прикордонників була ліквідація НВФ А. Вахова. Наші підрозділи увійшли до північної частини провінції Бадахшан та очистили від бойо-

виків територію глибиною 10 км і протяжністю понад 150 кілометрів.

У середині 1980 року за рішенням Уряду СРСР на посилення Прикордонних військ Середньозахідного прикордонного округу, що діяли на території ДРА, надійшли значні сили та засоби.

Протягом 1980 року в результаті серії спецоперацій Прикордонних військ у провінціях Бадахшан і Тахар було звільнено значну частину території, що дозволило офіційному керівництву Афганістану створити тут органи народної влади.

У травні 1980 року виставлені прикордонні гарнізони для прикриття кордону ДРА з Пакистаном і Китаєм. Надійно було закрито 500-кілометрову ділянку афганського рубежу.

Напруженою залишалася обстановка на ділянці радянсько-афганського кордону від стику трьох кордонів (СРСР-Іран-ДРА) і аж до Паміру. У березні 1981 року на одній із застав Тахта-Базарського прикордонного за-

гону бойовики захопили і вбили двох радянських прикордонників. Було проведено операцію, в ході якої відшукали тіла загиблих, виявили та ліквідували організаторів і виконавців теракту.

Всього протягом 1980-1981 років спецпідрозділи Прикордонних військ провели десятки операцій, сотні бойових рейдів і засідок. Водночас створюється чітка система управління спецопераціями Прикордонних військ на території ДРА.

1982 року обстановка в Афганістані різко ускладнилася. Завдяки військовій і економічній підтримці незаконних військових формувань з боку США, Пакистану, Китаю та Ірану майже половина провінцій, повітів і волостей півночі ДРА опинилися під контролем бойовиків. Суттєво активізувалися терористичні й диверсійні дії проти радянського населення. Це вимагало прийняття додаткових і рішучих заходів із боку керівництва СРСР. Тому на початку року зону відповідальності Прикордонних військ було збільшено вглиб до понад 100 кілометрів уздовж всього радянсько-афганського кордону, а також на Памірі. Ця зона включала всі провінційні центри півночі країни: Герат, Бадгис, Фар'яб, Джаузджан, Балх, Сіманган, Кундуз, Тахар і Бадахшан. Водночас зросло й угруповання Прикордонних військ на території Афганістану. Сформовано 7 десантно-штурмових маневрених груп (ДШМГ), авіапункт у м. Марі і окрема авіаескадрилья в м. Душанбе. Середньозахідний прикордонний округ додатково

Бойовиків із кишлака вибито.

ЯК ЦЕ БУЛО

отримав 7 мотоманеврених груп, які в ході низки спецоперацій були введені в ДРА і розміщені в шести провінційних центрах на півночі країни.

Загалом до липня 1986 кількість спецпідрозділів Прикордонних військ КДБ СРСР на території ДРА зросла до 28 мотомангруп і 20 окремих прикордонних застав, які розміщувалися в 55 гарнізонах. На їх озброєнні знаходилося 151 БМП, 248 БТРів, понад 200 мінометів, близько 50 СПГ-9, більш як 200 АГС-17 та інше озброєння.

Така вогнева міць за підтримки бойових вертольотів дозволила прикордонникам різко активізувати свою діяльність. Було проведено низку широкомасштабних операцій. Найбільш складні з них:

1). Введення Прикордонних військ у провінції Кундуз і Тахар – січень-лютий 1982 року (автор статті брав безпосередню участь);

2). Ташкурганська операція – вересень 1983 року. (Керівник – Смирнов В.Н., заступник – Мінін Г.М.);

ММГ на марші.

3). Мармольська операція – лютий 1984. (Керівник – Згерський Г.А.);

4). Андхойська операція – 22.04 – 03.05.1986 р. Керівник – Мінін Г.М. Отримала назву «Лебедина пісня Мініна»;

5). Формування піхотного полку ДРА на базі трьох бандформуваль. Командиром полку було призначено командира НВФ Фазилкаха. Цю роботу провів майор Мамонов В.Р. під керівництвом Мініна Г.М. Сформований піхотний полк чисельністю понад 1500 вояків став основною військовою одиницею в м. Талуқан;

6). Операція в Ваардужській долині – квітень-травень 1986 року.

Зазнавши великих втрат НВФ змінили тактику дій. Зберігаючи свої сили, бойовики стали ухилятися від прямих зіткнень і активізували контрреволюційне підпілля, а також диверсійні та терористичні акти. Особливо слід відзначити перехід частини НВФ на бік народної влади.

Найбільш характерним прикладом оцінки обстановки в північних районах Афганістану є моя доповідь 17 серпня 1984 р. групі офіцерів Головного управління Прикордонних військ на чолі з генералом армії В.А. Матросовим (тези доповіді збереглися, відтворюю коротко).

«...У зоні відповідальності П'янджського прикордонного загону перебувають дві провінції: у них 12 волуевольств (районів) і 1747 кишлаків. На 17.08.84 р. повністю очищені від бандитів і встановлено народну владу в м. Кундуз, Тахар, у всіх 12 волуе-

вольствах і 47% кишлаків. Виставлено 118 комітетів захисту революції. Лише одне бандформування Файзрахмона чисельністю 300 осіб не перейшло на бік народу. Я особисто зустрічався з Файзрахмоном, де він просив мене виступити посередником для переходу на бік народної влади...».

На основі аналізу вищевикладеного я вніс пропозицію: негайно припинити ведення спецоперацій Прикордонними військами; всі прикордонні підрозділи звести в єдиний гарнізон; всіляко допомагати в проведенні реформ і виставленні комітетів захисту революції, наданні економічної допомоги населенню ДРА. Реакція В.А. Матросова була дуже різкою.

До речі, заяви про радянську допомогу афганцям аж ніяк не були голосливими. На 1984 р. лише силами П'янджського прикордонного загону відновлено міст через р. Кокчой, введено в експлуатацію 150-кіловатну електростанцію, селяни почали освоє-

заставу Московського прикордонного загону. Це змусило Прикордонні війська спільно з афганськими урядовими силами 1987-1988 рр. додатково провести ще низку спецоперацій. А з 15 травня 1988 року по 15 лютого 1989 року прикордонники прикривали вивід з Афганістану 40-ої армії. Мало хто знає, що навіть після офіційного виходу Обмеженого контингенту радянських військ із ДРА деякі наші прикордонники виконували в цій країні спецзавдання аж до середини 1991 року.

ЗАБУТІ ГЕРОЇ

За 12-річний період перебування в Афганістані ПВ КДБ СРСР провели понад 1000 операцій, влаштували близько 10 000 рейдів і засідок, здійснили більш ніж 2000 ракетно-бомбових ударів.

Протягом 12 років у ДРА побувало понад 120 000 прикордонників, 518 з них загинули. Абсолютна більшість (90,9%) загинули безпосередньо в бойових сутичках. Завдяки зусиллям льотчиків і лікарів до строю повернуто 93% поранених. Жоден із прикордонників не зрадив Батьківщині, не потрапив у полон, не залишився лежати в чужій землі, не відмовився служити в Афганістані (добровільно погодився виконувати свій військовий обов'язок до закінчення виведення 40-ої Армії, хоча термін їхньої служби закінчувався у грудні 1988 року).

Десятки тисяч прикордонників нагороджено орденами та

Зброя, випучена у НВФ.

на 155 тис. гектарів зрошувальних земель, а за рахунок коштів середньоазійських республік населення ДРА отримало чимало сільськогосподарської техніки, одягу, продовольства тощо.

Слід зазначити, що підрозділам Прикордонних військ в ДРА було заборонено брати участь у спецопераціях без дозволу Москви. Як тільки це стало відомо афганським польовим командирам, обстановка в зоні нашої відповідальності різко загострилася. Отримавши свободу пересування, ведення терористичних і диверсійних дій, вони почали відновлювати свої бази, поповнювати людські ресурси, озброєння та техніку з Пакистану. Це відразу ж призвело до зриву процесів національного примирення. З'явилися навіть так звані «головнокомандувачі силами» найбільш радикальних і потужних угруповань: Ісламська партія Афганістану, Ісламське суспільство Афганістану, «Талібан» тощо.

У березні 1987 року бойовики реактивними снарядами обстріляли радянське місто П'яндж, здійснили напад на прикордонну

з точки зору історії, ні з точки зору моралі. Пора нам перестати соромитися патріотичного почуття, без якого військово виховання просто немислиме. Почуття, до речі, визнаного і дозволеного у всіх цивілізованих країнах. У США, Франції та інших західних державах введено посади хранителів колективної пам'яті, які займаються військово-патріотичним вихованням молоді, збором матеріалів про битви, героїв, вихованням почуття гордості людини за приналежність до країни й народу.

Тепер, коли минув час, коли так багато всього сталося, відкривається істинне значення і наслідки цієї війни. По-перше, дружні відносини між СРСР і Афганістаном могли б значно зміцніти за умови розумної зовнішньополітичної діяльності радянського керівництва. А так – по суті миротворча місія перетворилася на війну між дружніми народами.

По-друге, радянські вояки і прикордонники стали невилітними заручниками бездарності та байдужості політиків, котрі воліють свою провинку перекинути на плечі інших. Були в історії подібні трагічні наслідки (російсько-японська, Перша світова війна), коли держава забувала й покидала напризволяще своїх героїв. Так сталося й після спеціальної операції в Афганістані.

Солдати і офіцери, які пройшли пекло війни, повернулися додому. Не скажу, що суспільство в цілому, але певна його частина (політики, політикини та їхні прихвостні) по суті, не те що забули про вояків, а навіть звинуватили «афганців», мовляв, «Ви проливали кров не за рідну землю».

І як би безглуздо і дико не звучали ці звинувачення для людини військової, таке ставлення до воїнів-інтернаціоналістів набуло значного поширення. Ця безпрецедентна з точки зору моральності кампанія з дискредитації своїх же солдатів, офіцерів і генералів мала вже досить опосередкований стосунок до афганських подій 1979–1989 років. Просто сподади про участь наших хлопців у афганській війні не співпали з високими державними інтересами. А згодом ті, хто робив цю кампанію, про війну та її учасників, тим більше про рани і стан у суспільстві, взагалі забули, переключившись на інші проблеми. Так було завдано непоправного удару по високому людському почуттю – патріотизму. Тим часом «афганці» пережили стільки випробувань і принижень, що це завдало їм непоправної травми.

15 лютого 1989 року.

ТРИШАРОВИЙ «ПИРИГ»

Неправота таких горе-діячів проглядається ще й у тому, що з виходом наших військ з Афганістану війна там розгорілася з новою силою, не стихаючи й досі.

Весною 1989 року обстановка в ДРА різко загострилася, до влади прийшли колишні ватажки бандформувань. Б. Руббани став главою уряду, Р. Дустум – міністром оборони. У країні почався розгул свавілля і знищення представників народної влади. Президент Н. Наджибула був повішений, знову закрилися школи й лікарні. Всі політичні, економічні, соціальні та культурні реформи були повалені.

У міжособистій боротьбі за владу завдяки підтримці США і Пакистану перемогу здобули таліби. Пакистан, використовуючи талібів, взагалі планував окупувати Афганістан. З цієї метою він надавав допомогу зброєю, матеріальними засобами, підкуповував верхівку влади, але не врахував дуже важливого фактору – різноманітності населення Афганістану.

Успішна окупація Афганістану практично неможлива через слабку основу державності цієї країни. Населення Півночі – переважно таджиків, узбеків, хазарейців та інші національності; Південь – пуштуни (50% населення). І лінія Дюранда, проведена під час розпаду Британської імперії, існує лише на карті. Пуштуни її не визнають. Тому центральна влада може контролювати владу в Кабулі та у великих населених пунктах, але не країну в цілому. Та й протягом останніх 30 років міжплеменні війни в Афганістані переривалися лише на період боротьби з радянськими шураві.

На моє глибоке переконання, «спекти» в Афганістані за допомогою зовнішньої військової сили такий потрібний листовий «пиріг»: з Півночі на Південь – «непуштуни» – афганські пуштуни – пуштуни Пакистану на вярда чи кому вдасться. Для цього потрібні нові, невійськові засоби. І яскравим підтвердженням тому є нинішня операція НАТО в Афганістані. За більш ніж 11 років своєї присутності там втрати коаліції майже в 4 рази перевищили втрати радянських військ. Поки невідомо, коли і яким чином натовці зуміють вибратися з афганської трясовини. Сьогодні очевидно лише одне, що з кожним днем вона все глибше затягує в себе Північноатлантичний альянс.

СЕРЕДА, 29 ЛЮТОГО 2012 РОКУ

13:30 «СОРОК ПЕРШИЙ»

ПЕРШИЙ
Вихри громадянської війни звели білця революційного загону снайпера Марютку і поручика Говоруху-Отрока. Звели, щоб подарувати їм любов і розлучити назавжди, оскільки Марютка завжди потрапляла в ціль...

15:30 «ДОБРОВОЛЬЦІ» (Драма)

НТН
За однойменним романом у віршах Є. Долматовського. Фільм розповідає про комсомольців 30-х років, які працювали на будівництві московського метро, а потім у важкі воєнні роки героїчно билися на фронті.

22:50 «ОСТАННЯ НАДІЯ ЛЮДСТВА»

ICTV
Віртуоз катани Тао веде спеціальний загін колишніх військових на генцидну місію. Їх ціль – вампіри. Тао – остання надія, і він знає, що єдина панацея – різанина.

00:00 «ЛЮДИ-ТІНІ»

НТН
Звичайне сімейство стало свідком інопланетного вторгнення на Землю і навіть зафіксувало це на відеоплівку. Але їм не вірять ані поліція, ані співробітники центру космічних досліджень.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Невідоме від відомих', 'Тема дня', 'Глас народу', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Сніданок з «1+1»', 'ТСН', 'Сніданок з «1+1»', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Нез'ясовно, але факт', 'Документальний детектив', 'Т/с «Комісар Рекс»', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Легальний дохід', '04.55 Свідок', '09.00, 21.30 Т/с «NCIS»', etc.

ЧЕТВЕР, 1 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

15:35 «ДЕНЬ КОМАНДИРА ДИВІЗІЇ»

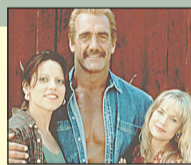
НТН
За однойменною документальною повістю Олександра Бека. Фільм присвячений грудневим наступальним боям 1941 року, які проходили за волоколамським напрямом у районі Рождествоно і Снегірей.

22:45 «РУСЛАН»

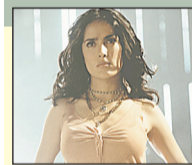
ICTV
Колішній гангстер Руслан Драчов дізнається про смерть дочки. Прибувши на місце злочину, він усвідомлює, що її вбито. Руслан має намір помститися вбивцям, але для цього йому потрібно дізнатися хто це зробив...

00:00 «УЛЬТИМАТУМ»

НТН
Бен Каттер, на прізвище Здорівань, отримує замовлення на ліквідацію охорони військової бази. Близьке виконання завдання, він раптом виявляє, що боеприпаси, що знаходяться там, призначені терористам...

01:50 «ОДНОГО РАЗУ В МЕКСИЦІ. ВІДЧАЙДУШНИЙ-2»

ІНТЕР
Цей фільм – продовження історії про гітариста Ель Мар'ячі. Цього разу він намагається перешкодити могутньому наркобарону Барріло повалити президента Мексики.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Корисні поради', '08.30, 00.15 Скарбничка', '09.00, 21.00, 01.20 Підсумки дня', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Служба розшуку дітей', '06.55 Сніданок з «1+1»', '07.00 ТСН', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Нез'ясовно, але факт', 'Документальний детектив', 'Т/с «Комісар Рекс»', etc.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'Х/ф «Лікар Віра»', '08.30 Легальний дохід', '08.35, 19.00 Свідок', etc.

П'ЯТНИЦЯ, 2 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

19:30 «НЕСЛУЖБОВЕ ЗАВДАННЯ»

1945 рік, Чехія. Німеччина вже підписала капітуляцію, війна закінчена, але не для всіх. Великий загін нацистів намагається прорватися до союзників. Командиру Воронкову наказано знешкодувати ворогів.

НТН

21:00 «XXX»

Завербований Агентством Національної Безпеки США, герой повинен проникнути у терористичне угруповання «Анархія-99», що планувало маніакальні плани ввести в хаос весь світ.

1+1

21:30 «ЗСУВ»

Вчений-сейсмолог, що живе в Амстердамі, і популярна журналістка мимоволі стають учасниками смертельної гри, яку веде синдикат, що виношує плани захоплення влади в колишніх південних республіках СРСР.

НТН

22:15 «СТЕЛС»

Група пілотів бере участь у розробці надсекретного літака. Під час одного з випробувальних польотів удар блискавки виводить комп'ютер з-під контролю. Тепер пілотам потрібно довести свою перевагу над машиною.

ICTV

Table with columns: ПЕРШИЙ, ІНТЕР, ІНТЕР. Lists TV programs for various channels like Корисні поради, Скарбничка, Підсумки дня, etc.

Table with columns: 1+1, ICTV, STB. Lists TV programs for channels like Сніданок з «1+1», ТСН, Факти, etc.

Table with columns: СТБ, НОВИЙ. Lists TV programs for channels like Документальний детектив, Аварія - дочка мента, etc.

Table with columns: НТН, УКРАЇНА, ТЕТ, ФУТБОЛ. Lists TV programs for channels like Легальний дохід, Срібний апельсин, etc.

СУБОТА, 3 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

16:10 «РОЗПЛАТА»

Гангстера на ім'я Портер неабияк підставляють в угоді. Йому щастить: він залишається живим. На карту поставлено сімдесят тисяч доларів. Портер вирішує будь-якою ціною повернути борг» колишнім компаньйонам.

НОВИЙ КАНАЛ

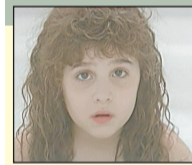
16:45 «ЯМАКАСІ, АБО НОВІ САМУРАЇ»

Вони не вірять в закон гравітації і не звертають на нього увагу. Молодь Парижа обожнює їх, а поліція ненавидить. Вони - ямакасі, сучасні самураї, які воюють проти темряви і жорстокої дійсності. Їх семеро.

ICTV

18:15 «КУЧЕРЯШКА СЬЮ»

Герой - бродяга, що мандрує по Америці разом з маленькою дівчинкою, - випадково знайомиться з жінкою-юристом, власницею процвітаючої фірми. Їхні стосунки складаються досить незвичайно...

НОВИЙ КАНАЛ

23:00 «У ПЕКЛІ»

Жорстоко розправившись з убивцею своєї дружини, американець Кайл, що працює в Росії, опиняється в легендарній в'язниці «Кривава», куди бояться потрапити навіть найкрутіші бандити і бували рецидивисти.

НТН

Table with columns: ПЕРШИЙ, ІНТЕР, ІНТЕР. Lists TV programs for channels like Ранкова молитва, Мультфільм, Світ православ'я, etc.

Table with columns: 1+1, ICTV, СТБ. Lists TV programs for channels like М/с «Смурфи», Справжні лікарі-2, Світське життя, etc.

Table with columns: СТБ, НОВИЙ. Lists TV programs for channels like Наші улюблені мультфільми, Кур'єр, Караоке на Майдані, etc.

Table with columns: НТН, УКРАЇНА, ТЕТ, ФУТБОЛ. Lists TV programs for channels like Уроки тітоньки Сови, Легенди бандитської Одеси, etc.

НЕДІЛЯ, 4 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

18:00 «МАРС АТАКУЄ!»

Вони прилетіли з Марса і хочуть захопити всю Землю. Президент США, генерали і маршали шоковані: вони не знають, що робити. І тільки одна бабуся, яка сходить з глузду, зможе врятувати рідну планету...

НОВИЙ КАНАЛ

19:00 «НАЙМАНЦІ»

Посередник наймає професіоналів, щоб звільнити з в'язниці сина наркодилера. Всі погодилися, лише найноровливішого – Джона Зігера – довелося шантажувати. Звичайно ж, Джон починає розігрувати свої карти.

НТН

21:00 «ТІЛЬКИ НАЙСИЛЬНІШІ»

Відслуживши в американській армії, герой фільму, чемпіон світового класу з бойових мистецтв, повертається додому в Бразилію, де вкладає всю свою силу й навички в боротьбу з молодіжними бандами.

НТН

00:00 «СТАРИМ ТУТ НЕ МІСЦЕ»

Роботяга знаходить в пустелі гору трунів, вантажівку, набиту героїном і спокусливу суму у розмірі два мільйони доларів. Він вирішує забрати гроші собі, результатом чого стає хвиля насильства.

ІНТЕР

ПЕРШИЙ

- 07.35 Сільський час
- 08.00 Укравтоконтинент
- 08.20 Корисні поради
- 08.30, 00.15 Скарбничка
- 09.05 Смішний та ще смішніший
- 09.30 Хто в домі хазяїн?
- 09.50 Крок до зірок. Євробачення
- 10.30 Кумири і кумирчики
- 11.00 Шеф-кухар країни
- 11.55 Караоке для дорослих
- 12.35 Доки батьки сплять
- 13.05 Атака магії. Мистецтво за брамою
- 13.30 Ближче до народу
- 14.10, 17.55 Біатлон. ЧС. Гонка переслідування
- 15.25 Діловий світ. Тиждень
- 15.55 Золотий гусак
- 16.20 Х/ф «Свій серед чужих, чужий серед своїх»
- 18.30 Маю честь запросити
- 19.15 Адреналін
- 20.40 Головний аргумент
- 20.50 Офіційна хроніка
- 21.00, 01.20 Підсумки тижня
- 21.40 Точка зору
- 22.00 Фольк-музік
- 22.55 Лото «Трійка», «Кено», «Максима»
- 23.00 Ера бізнесу
- 23.35 Новини
- 02.05 Х/ф «Ріно Гаєтано»
- 05.30 Околиця

ІНТЕР

- 06.00 Вечір боксу на «Інтері». Володимир Кличко – Жан-Марко Морлек
- 09.30 Школа доктора Комаровського
- 10.05 Неділя з «Кварталом»
- 11.05 Велика різниця
- 12.10 Міжнародний фестиваль гумору «Юрмала-2011»
- 13.50 Т/с «Свати-3»
- 14.50 Т/с «Свати-4»
- 18.05 Х/ф «Опівдні на пристані». 1 с. Батьки Даші загинули, коли вона була дитиною, але дівчинка ще довго чекала їх біля огорожі будинку – бабуся не наважувалася розповісти їй правду. Минають роки, Даша зустрічає своє кохання, і майбутнє бачиться щасливим і безжурним...
- 20.00 Подорожці
- 20.55 Х/ф «Опівдні на пристані». 2 с.
- 22.45 Що? Де? Коли?
- 00.00 Х/ф «Старим тут не місце»
- 02.00 Подорожці
- 02.45 Д/ф «Сім смертних гріхів. Сестри гніву»
- 03.30 Д/ф «Сім смертних гріхів. Діти лінощів»

1+1

- 06.45 Х/ф «Міст у Терабітію»
- 08.30 Марічкін кінозал
- 09.05 Лотерея «Лото-Забава»
- 10.10 М/с «Тімон і Пумба»
- 10.35 М/с «Тімон і Пумба»
- 11.00 Діки та смішні
- 11.25 Хованки
- 12.25 Я так живу
- 13.05 Велика різниця по-українськи
- 13.45 Х/ф «А ви йому хто?»
- 15.40 Х/ф «Шлях до себе»
- 19.30 ТSN-Тиждень
- 20.15 Голос країни-2. Нова історія
- 22.25 Т/с «Інтерни»
- 22.50 Світське життя ТSN-Тиждень
- 23.50 Х/ф «Нова земля»
- 02.50 Хованки
- 03.40 Х/ф «Шлях до себе»

ICTV

- 08.00 Анекдоти по-українськи
- 08.35 Т/с «Рюрики»
- 09.10 Х/ф «Кодекс злодія»
- 11.30 Козирне життя
- 11.55 Інший футбол
- 12.20 Спорт
- 12.25 Х/ф «Ямакасі, або Нові самураї»
- 14.20 Х/ф «Ямакасі-2. Діти вітру»
- 16.20 Т/с «Морські дияволи. Доли-2»
- 18.45 Спорт
- 19.40 Х/ф «Паршиві вівиці»
- 19.45 Х/ф «Паршиві вівиці»
- 00.00 Голі та смішні
- 01.05 Х/ф «Будинок воскових фігур»
- 03.00 Інтерактив. Тиждевик
- 03.15 Х/ф «Непрохани»
- 04.35 Світанок

СТБ

- 05.25 Наші улюблені мультфільми
- 06.50 Х/ф «Мій любий клоун»
- 08.40 Сніданок
- 08.50 Імо вдома
- 10.40 Неймовірні історії кохання
- 11.40 Караоке на Майдані
- 12.40 Х/ф «Дружина за контрактом»
- 14.45 Таємний шоу-бізнес
- 15.50 Таємний шоу-бізнес
- 18.00 Паралельний світ
- 19.00 Екстрасенси ведуть розслідування
- 21.10 Х/ф «Роман у листах»
- 23.10 Х/ф «Дочка»
- 02.05 Х/ф «Мій любий клоун»
- 03.30 Нічний ефір

НОВИЙ

- 05.00 Т/с «Ранетки»
- 05.50 Кліпси
- 06.05 Неймовірні історії Ріплі
- 07.45 Церква Христова
- 08.00 Запитайте в лікаря
- 08.25 Даш, молоді!
- 08.50 М/ф «Том і Джеррі проти Карибських піратів»
- 10.30 Світлі голови
- 11.40 Парад порад
- 12.50 Шоуманія
- 13.45 Файна Юкраїна
- 14.30 Х/ф «Камінь бажань»
- 16.20 Х/ф «Стюарт Літл»
- 18.00 Х/ф «Марс атакує!»
- 20.05 Х/ф «Ромео повинен померти»
- 22.30 Піраньї
- 23.00 Х/ф «Нічний продавець»

НТН

- 06.00 Уроки тітонки Сови
- 06.15 Легенди бандитської Одеси
- 07.30 Т/с «Захист Красіна»
- 11.30 Легенди карного розшуку
- 12.00, 03.30 Агенти впливу
- 13.00 Д/с «Православні свята»
- 14.00 Найкращі бої братів Кличків
- 15.00 Т/с «Таємниці слідства-5»
- 19.00 Х/ф «Найманці»
- 21.00 Х/ф «Тільки найсильніші»
- 23.00 Х/ф «Павуки-2»
- 00.50 Х/ф «Безсмертні»
- 02.30 Речовий доказ

УКРАЇНА

- 06.00, 05.20 Срібний апельсин
- 07.00 Події
- 07.20, 10.00 Х/ф «Моя друга половинка»
- 09.00 Ласкаво просимо
- 12.00 Т/с «Цвіт черемшини»
- 15.00 Т/с «Жити буде!»
- 15.55 Футбол. Прем'єр Ліга. «Шахтар» (Донецьк) – «Дніпро» (Дніпропетровськ)
- 18.00, 19.30 Т/с «Слідчий комітет»
- 19.00, 03.30 Події тижня
- 22.30 Футбольний уїк-енд
- 23.30 Х/ф «07-й змінює курс»

ТЕТ

- 08.00 Байдиківка
- 08.30 Телепузики
- 09.30 Х/ф «Сахара»
- 11.45 Єралаш
- 12.10 Одна за всіх
- 12.40 Т/с «Хто у домі хазяїн?»
- 13.10 Т/с «Моя прекрасна няня»
- 14.10 Чортиці в слідницях
- 14.35 Валера TV
- 15.05, 20.40 Т/с «Універ»
- 16.55 М/ф «Льодовиковий період-2. Глобальне потепління»
- 18.25, 00.35 Х/ф «Шість днів, сім ночей»
- 20.10, 21.40 Т/с «Універ. Нова обшлага»
- 22.05 Бабуні & дідуни-2
- 22.30 Х/ф «Глянець»
- 02.15 Дурнів + 1

ФУТБОЛ

- 08.10 «Чорноморець» – «Ллчівець»
- 10.00, 12.30, 15.25, 16.45, 18.10, 20.25 Футбол News. Live
- 10.20 Чемпіонат Іспанії. «Барселона» – «Спортинг»
- 12.00, 12.45, 14.55, 15.50, 17.55, 18.15 Футбол
- 12.55 «Ворскла» – «Кривбас»
- 15.55 Чемпіонат Італії. «Рома» – «Лацио»
- 18.25 Чемпіонат України. «Таврія» – «Металург»
- 20.40 Чемпіонат Іспанії. «Гранада» – «Валенсія»
- 22.25 Чемпіонат Іспанії. «Реал» – «Еспаньол»

СКАНВОРД

Сканворд з фотографіями Дмитра Ганді (ліворуч) та Дмитра Козак (праворуч) та карти королеви п'яток.

1	«Поперечина» до паралелі	Там будували біблію вежу	Пташине вміння	Двигун – по суті	І плем'я, і народність	Пристрій-днопоглиблювач	Ступня сатира або чорта	Іспанський поет Гарсія...	Найбільше волоське місто	Привід, причина		
	Птах «імені» листяного дерева	Тезка Лієпи	«Піонер» на західний лад	3	Воля монарха	Посвячений у таємниці секти	Летів разом з Ікаром	Пристрій-друкар				
	Панська подушка	Смужка майбутнього сина	Гуцульський муз. інструмент	Найкращий з металів	Підліткові вугри	М'яч у давнину	Палиця – символ влади	Корабельний кухар	Тенісист Андре...	Дуже солоня вода (з рос.)	Здатність співпереживати	
	Збірна назва мурашок	Конічний головний убір	Той Ерік, що відомий гітарист	«...Трубецькою» (муз.)	Автор «У пошуках утраченого часу»	Здатність щось зробити	7-й прем'єр Індії... Ганді	Ім'я Господа	2	Кудлай або Мазур	Герой Троянської війни	
	Суперники сарматів	Лінія електропередачі	Квітка із зоряним іменем	Римський посадовець (іст.)	Жанр театрального мистецтва	Древня «запальничка»	Прилад-вимірник глибин	Няня-чарівниця... Поппінс			«Доктор Хаус», актор	
	Нерозумна голова	Синонім недостачі	Наступниця бобіни	Екранна принцеса-воїн	Паризький брат «Ермітажу»	Маленька байдарка	Облава (жарг.)	Недуг, коли вуха болять	Монотонність	Між періодом і фазою	Веселощі	Живе джерело запашної смоли
	Альпійський будинок	Діалектне ім'я ховраха	Край зброярів і самоварів	«Молочне» місто на Київщині	Відходи насіння на корм худобі	Сполука з технічного спирту	Знач власності у кочовиків	Розмір кулі або оливки	Організована мандрівка			
	Теж буйвол, але не великий	Чуглива жилка в тілі	Горілка з Близького Сходу	Рибак-романіст (ім'я)								

ВІД ЩИРОГО СЕРЦЯ!

Більше 50-ти років життя присвятив почесній справі охорони державних кордонів нині полковник у відставці **БЕСАРАБ Леонтій Васильович**. Після закінчення військового училища він розпочав службу на прикордонній заставі, що дислокувалася на острові Хіумаа в Естонії. Згодом продовжував її в іншому місці – у Литві. Та найбільш помітні рядки у біографії офіцера залишили роки служби у тодішньому Західному прикордонному окрузі. Довелося йому брати участь й у виконанні міжнародного обов'язку на посаді радника політичного комісара прикордонної бригади Народної Республіки Мозамбік. Колеги, друзі, ветерани-побратими прикордонної служби вітають полковника у відставці **БЕСАРАБА Леонтія Васильовича** з ювілеєм – 80-річчям з Дня народження і щиро бажають імениннику козацького здоров'я та усього найкращого у подальшому житті!

Колектив управління міжнародного співробітництва щиро вітає старшого офіцера відділу з питань європейської інтеграції та міжнародного прикордонного співробітництва підполковника **ПЕТРОВУ Юлію Михайлівну** з Днем народження! Щасливої долі, міцного здоров'я, вдачі на довгі роки, надійних друзів, здійснення всіх мрій і задумів! Нехай доля буде привітною, життєва дорога – чистою, а життя – казкою, у якій ти завжди будеш бажаним гостем! Бажаємо нових здобутків, незгасної енергії та невтомності в усіх справах!

Колектив управління аналізу, оцінки ризиків та статистики АДПСУ щиро вітає з Днем народження старшого офіцера інформаційно-аналітичного відділу Південного регіонального управління підполковника **БУСЛЮКА Івана Віталійовича**! Бажаємо міцного здоров'я, удачі та успіхів у службі!

Слухачі 124-ої навчальної групи НАДПСУ ім. Богдана Хмельницького щиро вітають з Днем народження начальника окремого регіонального центру комплектування полковника **МАМИКУ Олександра Сергійовича** та викладача кафедри оперативного мистецтва підполковника **КУЛІША Романа Степановича**! Бажаємо міцного здоров'я, родинного благополуччя, успіхів у навчанні та службі!

Колеги щиро вітають доцента кафедри англійської мови НАДПСУ підполковника **ЯНКОВЦЯ Андрія Володимировича** з Днем народження! Від усього серця бажаємо здоров'я, щастя, добробуту, творчої наснаги та значних здобутків у службі. Нехай рідні завжди оточують Вас любов'ю, а колеги – повагою!

Дружина та донечка щиро й сердечно вітають з Днем захисника Вітчизни ветерана військової служби **ГАЛИЦЬКОГО Олександра Миколайовича**!

*Тебе жемаем мы здоровья и удачи.
Пусть рядом будут радость и мечта.
И пусть из всех мужских моральных качеств
В тебе сильнейшим остаётся доброта!
Любимый, пусть тревог не будет,
Пусть только счастье ждёт тебя,
Пусть никогда никто не судит,
Желаем искренне любя.
Пусть каждый день удачу дарит
И процветание несёт,
Пусть груз проблем совсем не давит,
А просто в прошлое уйдёт!*

Щиро вітаємо з Днем народження Голову об'єднаної профспілкової організації Державної прикордонної служби України **ПТИЦЮ Антоніну Миколаївну**! Ви відомі як професіонал, людина компетентна, вольова й доброзичлива, яка користується авторитетом і повагою. За Вашими плечима – багатолітній досвід, визнання та принципова позиція, що викликає глибоку шану. Безперечно, секрет успіху полягає у любові до людей, доля яких Вам ніколи не байдужа. Бажаємо багато світлих літ у мирі, щасті, здоров'ї та добробуті! Нехай поруч з Вами завжди йдуть віра, надія, оптимізм і впевненість, а тепло родинної оселі захищає від негараздів, додає сил і натхнення! Дякуємо за співпрацю.

З повагою, колеги та друзі

Дружина, діти та персонал Одеського загону Морської охорони щиро вітають з Днем народження командира КРМО «Поділля» капітана 3 рангу **КУЗІНА Петра Миколайовича** та бажають міцного здоров'я, щастя родинного благополуччя й успіхів у службі!

*Бажаємо кохання, гарних подій,
Здійснення задумів, планів і мрій.
Щастя квітучого, злетів найвищих,
Шляхів до мети легких і найближчих!*

Командування та персонал Бердянського прикордонного загону щиро та сердечно вітають своїх колег, народжених у лютому: майорів – **НЕЧКАЛЮКА Романа Васильовича**, **ФАДЄЄВА Ігоря Володимировича**, **НАШУТИНСЬКОГО Євгена Валерійовича**, капітана **КОЗЛОВСЬКОГО Романа Миколайовича**, лейтенанта **ВОРОНА Андрія Олександровича**, старшого прапорщика **КОВАЧА Володимира Васильовича**! Бажаємо іменинникам міцного здоров'я, особистого щастя, добробуту та успіхів у службі!

Керівництво та персонал ВПС «Черепківка» Чернівецького ПЗ щиро вітають з Днем народження заступника начальника відділу з ОРР – начальника групи капітана **ТУЗА Тараса Валерійовича**, інспектора ПС старшого прапорщика **КАТЕРИНЮКА Сергія Дмитровича**, інспектора ПС старшого сержанта **ЗІЛЬОНКУ Олександра Васильовича** та молодшого інспектора ПС **ГУЦУЛЯКА Василя Михайловича**!

*Нехай щастя будуть повні долоні,
Хай вічно буде на душі весна,
Нехай життя несеться, як лихі коні,
І ваші домівки оминає біда!*

Щиро вітаємо з Днем народження старшого сержанта ОКПП «Київ» **ГАРАСЬКОВУ Вікторію Вадимівну**! Бажаємо міцного здоров'я, щастя, любові від усіх, родинного благополуччя, щоб збувалися всі побажання та успіхів у службі.

Родина, друзі та колеги

Колектив кафедри перекладу НАДПСУ щиро вітає з Днем народження чарівних і милих колег **КАРПУШИНУ Майю Григорівну** та **МАЛАЩУК Тетяну Володимирівну**!

*Нехай жіноче щастя квітне веселково,
І хай лунає скрізь привітне слово,
Хай Бог благословляє Вашу долю,
І вбереже Вас від розчарування й болю.
Достатку, щастя, радості й любові
Родині Вашій в доброму здоров'ї!*

ПРО ПРИСВОЄННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЗВАНЬ

від 01 лютого 2012 року №46-ос
По Національній академії ДПСУ ім. Б.Хмельницького
підполковник
майору **САВЧУКУ Андрію Ігоровичу**

від 07 лютого 2012 року №57-ос
по Східному регіональному управлінню ДПСУ
підполковник
майору **ДЕНИСЕНКОВУ Олексію Володимировичу**

від 14 лютого 2012 року №68-ос
по Північному регіональному управлінню ДПСУ
підполковник
майору **КОВАЛЬЧУКУ Андрію Володимировичу**
по Західному регіональному управлінню ДПСУ
майору **МАТРОСОВУ Максиму Володимировичу**
по Південному регіональному управлінню ДПСУ
майору **РИЖУКУ Денису Володимировичу**

від 20 лютого 2012 року №74-ос
по Північному регіональному управлінню ДПСУ
полковник
підполковнику **ЛЕТОШКУ Олену Валерійовичу**
по Південному регіональному управлінню ДПСУ
підполковнику **СУХОМУ Сергію Васильовичу**
Управління кадрів АДПСУ

ОГОЛОШЕННЯ

ЗАХІДНЕ РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ оголошує конкурс на заміщення вакантної посади державного службовця

- **провідного спеціаліста інформаційно-аналітичного відділу штабу**

Вимоги до кандидата: громадянство України; вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом у державній службі на посаді спеціаліста I або II категорії не менше 1 року або стаж роботи за фахом в інших сферах управління не менше 2 років; вільне володіння державною мовою та вміння працювати з оргтехнікою.

До заяви на ім'я голови конкурсної комісії додаються такі документи: особова картка (форма П-2ДС) з відповідними додатками, дві фотокартки розміром 4x6 см, засвідчені нотаріально копії документів про освіту та підвищення кваліфікації, декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік, копія паспорта, медична довідка про стан здоров'я, письмова згода на проведення спеціальної перевірки, копія трудової книжки, копія військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних).

Документи приймаються протягом 30 календарних днів з дня опублікування оголошення про проведення конкурсу за адресою: 79017, м. Львів, вул. Мечникова, 16-А.

За довідками звертатися до відділу кадрів за тел. (032) 239-00-81.

ОТАКОЇ!

В Азербайджані зведуть найвищий у світі хмарочос

Влас. інф.

2015 року в Азербайджані планують почати будівництво найвищої у світі будівлі. Висота рекордсмена становитиме 1050 метрів, що на 220 метрів вище нинішнього найвищого хмарочоса „Бурдж Халіфа” в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Для будівництва „Вежі Азербайджан” (так вирішили назвати будівлю) обрано вельми незвичне місце. Архітектори планують звести хмарочос і ціле місто навколо нього на 41-му штучному острові.

Штучні Хазарські острови розташовані у Каспійському морі на південний захід від Баку. Планується, що острови стануть новим бізнес-центром країни.

У місті, розрахованому на один мільйон мешканців, зокрема, буде свій аеропорт і навіть траса для перегонів Формули-1.

Загальна вартість проекту – 100 млрд. доларів США, два з яких будуть потрачені на „Вежу Азербайджан”.

Будівництво хмарочосу планують завершити до 2019 року, а островів – до 2022 року.

МИТЬ РОЗРЯДКИ

Мій чоловік – герой! Пройшов дві війни. Втопився. Вимкнув комп'ютер. Ліг спати.

***

Дівчата, обов'язково вчіться готувати! Неважливо, за кого ви вийдете заміж, але за будь-яких обставин воно буде хотіти їсти!

***

Статус в соціальній мережі: “Не буду писати, що мій чоловік поїхав у тривале відрядження! А то ще маніяки якісь прийдуть на столичну Зелену вулицю, будинок 15, квартири 103 (3-й під'їзд, код на дверях: 1234)!”

***

Журнал “Хімія і життя” почав публікувати кулінарні рецепти.

***
– Га-а-алю-ю-ю!!!
– Що???
– Я люблю тільки тебе!
– Три чотири чотири...
– З мобільного?
– З якого мобільного?! Це код під'їзду, заходь, недоумку!

Відповіді на сканворд, опублікований у попередньому номері:

Засновник:
Адміністрація Державної прикордонної служби України
Видається з липня 1943 р.

ПРИКОРДОННИК УКРАЇНИ
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс: **61023**

Головний редактор
Олег БОЙКО
Літературний редактор
Світлана ДЕЙЧУК
Черговий по номеру
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14.
Наклад: 9536 прим. Замовлення: 23581
Тел.: 581-68-15
Програму телебачення та сканворд надано ТОВ «Мега-Поліграф»
Редакція не завжди поділяє позицію авторів, за достовірність фактів відповідальність несе автор.
З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися у відділ реклами та маркетингу Інформагентства Держприкордонслужби України за тел. 566-43-30

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтінська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77
E-mail: redactor@pvu.gov.ua
kordo@ukr.net